

Roč. VIII.

Čís. 1.

1948.

mesáčník
pro duchovní
život

S M E R, mesačník pre záujmy duchovného života.

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje P. Aquinas M. Gabura, OP.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.

Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.

Šekové číslo Smeru 6181. — Číslo telefonu 2416.

O B S A H :

Cesty duchovnosti:

Kristocentrická cesta 1. — Náš nadprirodzený život 6. — Moja svätá omša 13. — Myšlienky na rozjímanie 20. — Zjavenie Pánovo 31.

Duchovnosť v živote:

Z duchovnosti našej skautskej vodkyne 32. — Nadprirodzená a prirodzená regulácia počatia 34.

Poznámky o knihách 44.

Do druhého čísla Smeru povkladáme složenky, aby ste mohli vyrovnať dlh alebo poslať predplatné na rok 1948.

Cesty duchovnosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov osobnej aj svetovej záchrany?

Kristocentrická cesta.¹⁾

Po načrtnutí kristocentrického plánu prichodí nám podrobnejšie ho rozvíňať.

Človek, zrodený z krvi a zo žiadosti tela, má — ako sme videli — schopnosť stať sa dieťaťom samého Boha s prekrásnou životnou úlohou: vždy zreteľnejšie zvýrazňovať vo svojom živote podobnosť s nebeským Otcom. Vzťah „božie dieťa — nebeský Otec“, utvorený pri duchovnom, krstnom zrození, má sa ustavične prehĺbovať a dostávať vždy dôvernejší ráz. Či sama božia výzva nevraví: „Buďte teda dokonalí, ako je dokonalý aj váš nebeský Otec?“² Teda nie dokonalí, ako bol dokonalý nevinný Ábel alebo horlivý Mojžiš, nie dokonalí, ako boli hrdinskí zastancovia spravodlivosti, počestnosti a veľkých ideálov, — ale ako je dokonalý nebeský Otec. Ozaj veľkolepý životný program, ideál nad pomyslenie!

Lenže odkiaľ a ako zazrieť dokonalého nebeského Otca, keď máme prislabý zrak a nebesá sú ukrutne ďaleko? Veď „Boha nikto nevidel“,³ bo „prebýva v neprístupnom svetle“?⁴ Akože ho napodobníme, keď ho nevidíme?

Aj to rozriešil ten Boh, ktorý dal nám schopnosť stať sa božími synmi a dcérami. Ukázal sa nám vo svojom Synovi, „ktorý je odblesk slávy Boha a obraz jeho podstaty...“⁵ Boha nikto nikdy neuzrel, len jednorodený Syn, ktorý je v lone

¹ V marmionských myšlienkových čiarami.

² Mat. 5, 48.

³ 1 Ján 4, 12.

⁴ 1 Tim. 6, 16.

⁵ Žid. 1, 3.

Otcovom, sám to zvestoval.⁶ Tento Syn, od večnosti jednej podstaty s Otcom, teda Boh, v čase stal sa človekom, aby v rozvíňaní triatridsaťročného života na zemi ukázal nám nekonečnú božiu svätosť toľme blízku ľuďom, na náš dosah, primerane stlmenú nášmu prislabému zra-ku, aby vyžaroval nesmiernu božiu dokonalosť, na ktorú už môžeme hľadiet, s ktorou sa môžeme stýkať, od ktorej sa môžeme učiť, za ktorou už môžeme ísť a ju nasledovať.

Bohočlovek Ježiš Kristus je viditeľné sprístupnenie neviditeľného Boha, je — ako po konverzii napísal poručík Psichari — možnosť Boha pre človeka, stretnutie človeka s Bohom. „Slovo stalo sa telom a prebývalo medzi nami“.⁷ V Ježišovi Kristovi Boh je nám blízunký, v ňom prebýva medzi nami, aby nás slovom aj životom poučal, ako máme žiť, aby sme boli celí ľudia, ba nadľudia, aby sme boli na životnej výške božieho dieťaťa, mali všestranne dokonalý vzor nadprirodzeného života a prvú podmienku pre uskutočňovanie utešeného životného hesla: „Buďte dokonalí, ako je dokonalý aj váš nebeský Otec.“ Bohočlovek Ježiš Kristus je „hlbka bohatstva a múdrosti a vedomosti Boha“, ktorá sa s nebies naklonila na zem, aby človek mohol do nej nazrieť. V Ježišovi Kristovi môžeme naraz pokorne a smelo hľadiet na Boha a napodobňovať ho. Preto bohoľudské vkročenie Ježiša Krista do svetových dejín začína najmohutnejšiu myšlienkovú, mravnú, spoločenskú, všeživotnú obrodu ľudstva; lebo v Ježišovi Kristovi môže každý, každého veku a z každého storočia, z hocakého spoločenského prostredia a na akomkoľvek stupni vzdelania, z každého národa a každej rasy vidieť najdokonalejší vzor života a podľa neho môže a má utvárať svoj život a spĺňať pozemské poslanie. Preto v Ježišovi Kristovi svetové dejiny myšlienково aj skutkove vrcholia.

⁶ Ján 1, 18.

⁷ Ján 1, 14.

⁸ Rim. 11, 33.

Aké pochabé sú všetky filozofické, sociálne a náboženské sústavy, všetky svetonázory, čo stavajú za vrcholný vzor dakoho iného a voľačo iné, ako je Ježiš Kristus, živé zjavenie Boha! Či ich stúpenci nechápu, že budova na piesku sa zrúti a že základy terajšieho svetového usporiadania sú veľmi vážne ohrozené najsamprv preto, že ich stavitelia odvrhli tento základný, uhlový ideový kameň pevnej stavby života jednotlivca, rodín, štátov a celého svetového poriadku?

Na ich záchranu ako aj na upevnenie duchovnosti vo veriacich odporúčame zájsť do jeruzalemského večeradla a prisadnúť k malej skupinke poslucháčov a dôverníkov dobrého Učiteľa, ktorý toľme zmagnetizoval svojou utešou rečou o Bohu Otcovi ich mysle aj srdcia, že jeden z nich, doista tlmočník ostatných, povedal: „Pane, ukáž nám Otca, a postačí nám to!“ A dobrý učiteľ povedal: „*Kto mňa vidí, vidí aj Otca...* Ja som v Otcovi a Otec je vo mne.“⁹

Zázračná skutočnosť! Kto sa díva na Ježiša, díva sa na veľké zjavenie, zazrie Otca, zazrie Boha. Cez Kristovo človečenstvo presvitáva Božstvo, v ktorom je jedno, na tej istej nekonečnej výšine s Otcom a Duchom svätým. Je to akosi tak, — pravda, je to len bezmocný blabot — ako keď sa dívame cez dieročku a zočíme obrovské utešené obzory, a zasa ako cez ňu prúdia k nám lúče žiarivého svetla. Aký úžasný ukáže sa nám Kristov triatridsaťročný pozemský životný úsek, keď okolo neho porozkladáme svetelný výrok: „*Kto mňa vidí, vidí aj Otca!*“

Nazrieme do tajomstva najpožehnanejšej noci svetových dejín, do proletárskeho ovzdušia betlehemskej maštale, ktorým obklopené je na slame ležiace dieťa. Priblížime si slová: „*Kto mňa vidí, vidí aj Otca!*“, a zazrieme obzory, šir-

⁹ Ján 14, 8—10.

šie ako svet; Nekonečno zazrieme. Slabunké dieťa zjavuje Boha!

Pozorujeme dvoch evakuantov, ako uháňajú na púšti smerom na Egypt. V matkinom lone chlapček, na ktorého vzťahujú sa slová: „Kto mňa vidí, vidí aj Otca“; a v najhlbšej pokore padáme pred zarážajúcim tajomstvom Pána života, ktorého ohrozujú na živote.

Pootvoríme dvere nazaretskej dielne, kde pracuje mladý muž, tvrdo zarába na denný chlieb. Ktože je tento ťažko pracujúci, prepásaný zásterou, s vysúkanými rukávmi, s potom na čele? Ten, ktorý za niekoľko rokov verejne povie o sebe: „Kto mňa vidí, vidí aj Otca.“ Zjavenie Boha medzi štyrma stenami tesárskej dielne!

Či už ide po zaprášených palestínskych cestách za nesmrteľnými dušami, ktorým donáša oslobodzujúce evanjelium lásky a pokoja, či už vysilený odpočíva na okraji Jakubovej studne, či už si nežne pritúli nevinné deti alebo karhá farizejské pokrytectvo alebo ako vývrhel ľudskej spoločnosti umiera na kríži, vždy je to ten, ktorý o sebe vraví: „Kto mňa vidí, vidí aj Otca.“

Teda z každej udalosti a okolnosti, z každého roku a z každej sekundy Kristovho pozemského života prebleskúva zjavovanie Boha, zjavovanie božích dokonalostí, ktoré by sme samy v sebe tak ťažko chápali. Ale keď sú akosi vtesnené do ľudských rozmerov, ľudsky sú prístupné, ľudsky sa prejavujú, lepšie ich chápeme. Ľudské v Ježišovi Kristovi tlmočí nám božské, je nám cestou k božskému. Aký málo jasný pochop by sme mali napríklad o božej láske. No keď vidíme, ako Ježiš Kristus — ktorý sa od večnosti rovnocenne s Otcom a Duchom svätým zúčastňuje na prenesmierne blaženom trojičnom živote, ba lepšie, je s nimi sama podstatná blaženosť, — ako tento Ježiš Kristus vkročil ako človek medzi nás a z lásky k nám

do betlehemskeho chladu, do slz, do únavy, do mnohorakých útrap, ako mal porozumenie pre každého, aj najopovrhovanejšieho, ako všade, kde len chodil, rozsieval plným priehrštím lásku, akú svet dosiaľ nevidel, a v ukrutných mukách svoj život dal za naše šťastie, doista potom už lepšie chápeme božiu lásku.

Teda Ježiš Kristus, Bohočlovek, je nám toľme blízky a spolu vedie nás tak nesmierne vysoko, do božích priepastných hlbín. *V ňom stretávame zázračne spojenú dvojpólovosť: nebeskú a zemskú, božskú a ľudskú; nebesá a zem spojené na jednej ose, božské vysočiny spojené s ľudskými hlbocinami.* „Imma summis junguntur“, tlmočí liturgia. Ježiš Kristus pre svoje Bohočlovečenstvo, pre svoju bohoľudskú pólovosť je *naš najdokonalejší vzor*, stopercentne istá *cesta* našej pravej veľkosti, ktorú nám on sám načrtol slovami: „Buďte dokonalí, ako je dokonalý aj váš nebeský Otec.“

Moderný človek opovážil sa pohrdnúť touto ústrednou skutočnosťou ľudstva. V pochabosti babylonských staviteľov namýšľala si, že lietadlami a pokusmi o dobytie stratosféry prekoná výšky, ktoré Bohočlovek v sebe skrýva a odkrýva a ku ktorým nás zamieruje, keď vraví: „Buďte dokonalí, ako je dokonalý aj váš nebeský Otec... Kto mňa vidí, vidí aj Otca.“ No aj pri niekoľkotisíc metrovom vyletovaní ponad zem ostáva tak veľmi nízko, taký územčistý, bo chýba mu ozajstná povznášajúca sila, smerodajný ukazovateľ životnej cesty, ten, ktorý sa ohlásil celému ľudstvu všetkých vekov: „Ja som cesta!“

Životná prax: Do tejto bohoľudskej skutočnosti Ježiša Krista pousilujem sa vžívať najmä pri modlitbe, pri sledovaní liturgie, pri rozjímaní o ružencových tajomstvách, pri evanjeliom čítaní. Od Ježiša Krista-človeka dostanem sa k Ježišovi Kristovi-Bohu a k najsvätejšej Trojici. Toto dôsledné úsilie doista po-

žehnane ovplyvní môj denný život, prepracuje ho na pravý kresťanský život.

Skonkrétizovanie kristocentrickej cesty ostáva nám nabudúce. *Brat dominikán.*

Náš nadprirodzený život.

Dr. Štefan Náhalka.

Náš nadprirodzený organizmus.

Začlenenie človeka do nadprirodzeného životného poriadku znamená pre neho skutočné „znovuzrodenie“.¹ Z duše sa odstraňuje hriech — duchovná smrť. No znovuzrodenie neostáva len pri tomto zápornom účinku. Má ďalekosiahle kladné dôsledky: človek sa stáva „novým stvorením“,² „novým človekom“,³ ktorý dostáva všetky potrebné predpoklady, aby mohol žiť nadprirodzeným životom. Bytostne sa stáva človek bohatším. Nadprirodzené dary prenikajú prirodzené schopnosti novou silou. Nová životná miazga preniká duševný organizmus. Upína sa na prirodzené danosti, ale ich „premeňuje a zbožšťuje“.⁴

V prirodzenom organizme, ktorý sa uplatňuje pri duševnej činnosti človeka, treba rozoznávať životný princíp (dušu), schopnosti, čo prevádzajú činnosť (rozum a vôľa), a konečne jednotlivé činy.

Z tohto prirodzeného základu sa pri pozdvihnutí do nadprirodzeného poriadku utvára u človeka nový *nadprirodzený organizmus*. Svätý Peter svedčí, že „božská moc nám dala všetko potrebné pre život“.⁵ Pravda, ide o život nadprirodzený. A ten má obdobnú štruktúru ako

¹ Ján 3, 3.

² Gal. 6, 15.

³ Ef. 4, 24.

⁴ Tanguerey: *Compendio di teologia ascetica e mistica*, Roma 1928, p. 69.

⁵ 2 Pet. 1, 3.

prirodzený život: „...nie je vhodné, aby sa Boh menej postaral o tých, ktorých miluje, aby mali nadprirodzené dobro, ako o tvory, ktoré miluje, aby mali prirodzené dobro. O prirodzené tvory sa však tak stará, že ich nielen hýbe k prirodzeným činom, ale dáva im aj akési formy a sily, ktoré sú zdrojmi činov, aby zo seba boli náklonné k takým hnutiam... Teda omnoho viac tým, ktorých hýbe k dosiahnutiu nadprirodzeného večného dobra, vlieva nejaké formy alebo nadprirodzené akosti, na základe ktorých by ich ľahko a účinne hýbal k dosiahnutiu večného dobra.“⁶

Ktoré sú to tie nadprirodzené akosti a aký je ich pomer k prirodzenému organizmu duše?

Základný dar, ktorý dostávame pri zrodení pre nadprirodzený život, Písmo sväté označuje rozličným spôsobom. Je to „moc Ducha Pánovho“, ktorou sa premieňame na obraz boží;⁷ „semeno božie v nás“;⁸ „pečať Ducha svätého v našej duši“⁹; „účastenstvo Ducha svätého“.¹⁰ Táto základná nadprirodzená skutočnosť v nás je podľa Písma svätého zdrojom činnosti. Priliehavo to vyjadruje pripodobnenie, že ide o „prameň vody, prúdiacej do večného života“.¹¹ Tento koreň nadprirodzeného života v nás voláme posväcujúcou milosťou. Jej zástoj v nadprirodzenom živote najpriliehavejšie vystihuje výraz svätého Petra, apoštola, označujúci posväcujúcu milosť za dar, ktorým stávame sa „účastníkmi na božskej prirodzenosti“.¹² Prirodzenosť, príroda, ako bolo povedané, je podstatný vnútorný princíp činnosti jednotlivých bytostí. Milosťou sa teda presadzuje do našej duše božský princíp života, činnosti. Je ako by našou novou prírodou. V nad-

⁶ S. t. I., II., 110, 2.

⁷ 2 Kor. 3, 18.

⁸ 1 Ján 3, 9.

⁹ Ef. 1, 13.

¹⁰ 2 Kor. 13, 13.

¹¹ Ján 4, 14.

¹² 2 Pet. 1, 4.

prirodzenom organizme má podobný zástoj ako duša v prirodzenom duševnom organizme. Je základom nového života v nás.

I keď posväcujúca milosť má v pomere k nadprirodzenému životu podobnú úlohu ako duša v pomere k prirodzenému duševnému životu, nemá také isté bytie ako duša. Zatiaľ čo duša jestvuje ako podstata (i keď pre bytostné spojenie s telom podstata neúplná) a preto je schopná samostatného jestvovania, posväcujúca milosť sa nám nedáva ako nové podstatné bytie, ktoré by jestvovalo v nás samostatne. Milosť sa dáva našej duši ako jej kvalita, akosť. „To totiž, čo je v Bohu podstatné, je v duši, zúčastňujúcej sa na božskej добрote, prípadkovo (akcidentálne).“¹³ Ako každé akcidentálne bytie môže jestvovať normálne len na svojej podstate, tak je to aj s posväcujúcou milosťou. Ako akosť duše¹⁴ je jej prípadkovou formou.¹⁵ I keď je posväcujúca milosť sama v sebe nepomerne vznešenejšia ako duša, jej spôsob jestvovania je menej dokonalý ako u duše: nemá také samostatné jestvovanie ako duša. So stanoviska mravného a psychologického možno pokladať za prednosť práve to, že posväcujúca milosť nejestvuje samostatne, ale ako akosť duše. Pri nadprirodzenej činnosti sa totiž s nadprirodzeným organizmom nerozlučne uplatňuje aj prirodzený organizmus duše. Ako duša, preniknutá nadprirodzenou akosťou posväcujúcej milosti, povznáša sa celá na nadprirodzenú rovinu, tak aj celá činnosť duše dostáva v dôsledku toho nadprirodzenú hodnotu. Spojitosť duše a posväcujúcej milosti vhodne podáva svätý Tomáš: „Skrze prirodzenosť duše má človek účasť podľa akejsi podobnosti na božskej prirodzenosti.“¹⁶ Podstata duše je teda sídlom, subjektom posväcujúcej milosti.

¹³ S. t. I., II., 110, 2 ad 2.

¹⁴ S. t. I., II., 110, 2.

¹⁵ S. t. I., II., 110, 2 ad 2.

¹⁶ S. t. I., II., 110, 4.

Z viacerých druhov akosti, ktoré pozná filozofia, posväcujúcej milosti zodpovedá súcnosť (habitus). Súcnosťou tu rozumieme trvalú dispozíciu subjektu, čo ho disponuje dobre alebo zle sám v sebe alebo vzhľadom na jeho činnosť.¹⁷ Milosť posväcujúca modifikuje dušu predovšetkým samú v sebe a až druhotne vzhľadom na jej činnosť. Treba ju preto pokladať za súcnosť bytostnú (habitus entitativus), nie činnú (habitus operativus).

Základný zástoj posväcujúcej milosti v nadprirodzenom organizme jasnejšie vynikne z jej pomeru k vliatym ctnostiam.

Duša vykonáva svoju činnosť svojimi schopnosťami: rozumom a vôľou. (Vôľou v súhlase s poňatím svätého Tomáša rozumieme schopnosť reagovať na dobro a zlo vo všeobecnosti; zahrnuje teda aj cit. V takom smysle možno aj dnes zastávať dvojdielnosť duševného života.)¹⁸ Nová príroda človeka, posväcujúca milosť, má obdobu schopností, ktorými duša koná svoju činnosť, vo vliatych ctnostiach.

Mimo základného nadprirodzeného daru, ktorým sa stávame účastnými na božskej prirodzenosti, Písmo sväté spomína aj iné dary, ktorými sa priamo a bezprostredne prevádza činnosť človeka v nadprirodzenom poriadku. Sv. Pavol vo výzbroji kresťana spomína „brnenie viery a lásky a príľbu nádeje“.¹⁹ S potešením konštatuje o veriacich: „... počuli sme o vašej viere v Krista Ježiša a o láske, ktorú máte ku všetkým svätým, a to pre nádej, ktorá vás čaká v nebesách.“²⁰ Uisťuje, že „nádej nás nesklame, lebo láska božia sa rozlieva v našich srdciach skrze Ducha svätého“.²¹ Často spomínané dary viery, nádeje a lásky porovnáva zná-

¹⁷ Billot: *De virtutibus infusis*, Romae 1928, p. 2.

¹⁸ Habáň: *Psychologie*, Brno 1937, str. 199.

¹⁹ 1 Sol. 5, 8.

²⁰ Kol. 1, 4.

²¹ Rim. 5, 5.

mym spôsobom: „Teraz ešte ostáva aj viera aj nádej aj láska, všetky tri, lež najväčšia z nich je láska.“²²

Viera, nádej a láska sa zvlášť vyzdvihujú v Zjavení. Ale Písmo sväté pozná aj iné nadprirodzené dary, ktoré majú tiež bezprostredný vzťah k činnosti. Svätý Peter medzi inými nadprirodzenými darmi spomína zdržanlivosť, ku ktorej sa pripája vytrvalosť a k tej opäť nábožnosť.²³ Ba už Starý zákon pozná základné ctnosti: miernosť, spravodlivosť, múdrosť a statočnosť.²⁴

Všetky tieto nadprirodzené dary, z ktorých pochádza bezprostredne činnosť v nadprirodzenom poriadku, voláme spoločným menom vliatymi ctnosťami. Čo treba pod týmto výrazom rozumieť?

Duševná činnosť človeka sa prevádza rozumom a vôľou. Tieto schopnosti môžu nadobudnúť určité kvality, ktoré modifikujú ich činnosť v dobrom alebo zlom smysle. Schopnostiam sa vykonávaním činnosti pridáva určitý návyk, pohotovosť, súcosť pre vykonávanie činnosti (habitus operativus). Niektoré z týchto súcosťí dávajú len možnosť dobrej činnosti, ale k používaniu tejto možnosti priamo nevedú a nevyhnutne neprispievajú. Nieкто napr. môže mať súcosť vedy, ale v rozhovore ju nemusí používať. Zvláštnej pozornosti si zasluhujú také súcosťi, ktoré priamo privádzajú schopnosti k činnosti a ovplyvňujú túto činnosť. To sú ctnosti v pravom smysle: „...niektorá súcosť dáva nielen schopnosť konať, ale spôsobuje tiež, že nieкто schopnosť dobre používa: ako spravodlivosť pôsobí nielen, že človek je pohotovej vôle k spravodlivému konaniu, ale účinkuje aj, že spravodlivo koná... A pretože »ctnosť je, ktorá robí dobrým majúceho a jeho dielo robí dobrým«

²² 1 Kor. 13, 13.

²³ 2 Pet. 1, 5—7.

²⁴ Múd. 8, 7.

(Aristoteles: Ethic. II, 6.), takéto súcosti sa jednoducho volajú ctnosťami.²⁵

Ctnosti, o ktorých je reč na rovine nadprirodzenej, nenadobúda si človek sám svojím vlastným pričinením. Patria medzi to „všetko potrebné“ pre náš nadprirodzený život, čo nám podľa vyššie uvedených slov svätého Petra daroval Pán Boh skrze Ježiša Krista. Preto tieto ctnosti voláme vliatymi (Boh nám ich vlieva pri pozdvihnutí do nadprirodzeného životného poriadku) a nie získanými.

Z uvedených výrokov Písma svätého je zrejmé, že viera, nádej a láska sa zvlášť zdôrazňujú a vyzdvihujú nad ostatné ctnosti. Príčina spočíva v povahe tých ctností. Viera, nádej a láska sa vzťahujú na Boha mimoriadnym spôsobom. Ich motívom je niektorá božská vlastnosť a priamo sa vzťahujú na Boha. Preto ich voláme božskými ctnosťami. Ostatné vliate ctnosti, ktoré sa nevzťahujú na Boha, náš posledný cieľ, priamo, ale na veci, čo nás k poslednému cieľu privádzajú, voláme mravnými vliatymi ctnosťami.

Pomer vliatych ctností k posväcujucej milosti je obdobný ako pomer duševných schopností k duši. Posväcujuca milosť je základ vliatych ctností: „Milosť sa predpokladá vliatym ctnostiam ako ich počiatok a koreň.“²⁶ Nová príroda, posväcujuca milosť, dostáva vo vliatych ctnostiach svoje schopnosti, ktorými prevádza svoju činnosť: „Ako z prirodzenosti duše vyplývajú jej schopnosti, ktoré sú zdrojmi činnosti; taktiež z milosti samej vychádzajú ctnosti do schopností duše, ktorými sú schopnosti hýbané k činom.“²⁷ Z toho je zrejmé aj to, aký je vzťah medzi vliatymi ctnosťami a prirodzeným duševným organizmom. Opäť nejde o skutočnosti, ktoré by sa nám dávaly ako nové podstaty,

²⁵ S. t. I., II., 56, 3.

²⁶ S. t. I., II., 110, 8 ad 3.

²⁷ S. t., II., 110, 4 ad 1.

v dôsledku čoho by mali samostatné jestvovanie. Podobne ako posväcujúca milosť aj vliate ctnosti sú nadprirodzené akosti, kvality, a to toho druhu, ktorý sme nazvali súcosťou, lež nie súcosťou bytostnou, ale činnou. Zatiaľ čo sa posväcujúca milosť snúbi s podstatou duše, vliate ctnosti majú svoje sídlo v schopnostiach duše.²⁸ Ako podstata duše posväcujúcou milosťou tak duševné schopnosti vliatymi ctnosťami dostávajú nadprirodzený ráz a ich činnosť sa tak pohybuje na nadprirodzenej úrovni.

Ovocím organizmu, pozdvihnutého posväcujúcou milosťou a vliatymi ctnosťami na nadprirodzenú životnú rovinu, sú skutky nadprirodzenej hodnoty. Nimi sa steli naša cesta k nadprirodzenému cieľu — k Bohu.

Štruktúra nadprirodzeného života nie je dielom ľudským, ale darom božím. Pán Boh nezasahuje len pri utvorení nášho nadprirodzeného organizmu, ale aj pri jednotlivých skutkoch. Poskytuje nám prechodnú nadprirodzenú pomoc, ktorou sa osvecuje náš rozum a posilňuje naša vôľa. Túto pomoc voláme pomocnou (pomáhajúcou) milosťou.

Aby sme boli náležite poddajní voči pomoci božej, ktorými nám uľahčuje konať nadprirodzené skutky, dáva nám Boh ešte ďalšie dary, ktoré voláme darmi Ducha svätého. O Kristovi hovorí prorok Izaiáš, že na ňom spočinie sedem darov Ducha Božieho. Človek, ktorý žije nadprirodzeným životom, je bratom Ježiša Krista. Podobá sa mu aj v tom, že tiež dostáva dary Ducha svätého. Ich úlohu nám priliehavo osvetľuje svätý Tomáš: „Treba však uvážiť, že v človeku je dvojaký hýbajúci princíp: a to jeden vnútorný, ktorým je rozum; druhý však vonkajší, ktorým je Boh... Je však jasné, že všetko, čo je pohybované, musí byť úmerné svojmu hýbateľovi... Lež je zrejme, že ľudské ctnosti zdokonaľujú človeka, nakoľko je človeku vro-

²⁸ S. t. I., II., 56, 1.

dené pohybovanie od rozumu... Musia teda byť v človeku vyššie dokonalosti, podľa ktorých by bol uspôsobený na to, aby bol hýbaný od Boha. A tieto dokonalosti sa volajú darmi; nielen preto, že sú vliate od Boha, ale preto, že podľa nich sa človek uspôsobuje, aby sa stal ľahko hýbateľným od božieho vnuknutia."²⁹ Dary Ducha svätého sú teda tiež nadprirodzené súcosti, ktorými sa zdokonaľujú naše duševné schopnosti.

Pravé náboženstvo ľudskú prírodu nijako neukracuje a nenivočí, ako by nám chceli nahovoriť aj dnešní materialisti, ale skutočne povznáša a zdokonaľuje.³⁰ K prirodzenému organizmu sa u kresťana katolíka, žijúceho nadprirodzeným životom, pridáva vznešené bytostné obohatenie, ktoré možno analogicky nazvať našim nadprirodzeným organizmom: posväcujúca milosť, vliate ctnosti, dary Ducha svätého, k čomu prichádza aj prechodný dar pomocná milosť. Život, ktorý môže kresťan-katolík rozvinúť na základe týchto darov božích, je nepomerne bohatší ako život ľudí, čo sa zatvárajú pred každou nadprirodzenou skutočnosťou.

„Moja“ svätá omša.

Charles Grimaud.

3. „Moja“ svätá omša predkladá Bohu prosby, ktoré sú mu nekonečne milé.

Keďže Boh je nekonečný, musíme ho prosiť. Stvorenie je samo v sebe chudoba, nútená žobrať. No modlitba nie je len potreba, je aj povinnosť, čo vyplýva zo záväzku klaňania a zo zisťovania našej biedy. Klaňať sa znamená uznávať, že Boh má všetko; teda nevyhnutne od neho musíme všetko prosiť. Preto náš Pán vyčíta svo-

²⁹ S. t. I., II., 68, 1.

³⁰ S. t. I., 1, 8 ad 2.

jim apoštolom, že nepýtajú: „Dosiaľ ste o nič neprosili.“¹

Či môžem prosiť Boha dôstojne? Hej, pri svojej svätej omši, bo tam prosím ho *skrze Krista*.

Prosby, vyjadrované pri svätom oltári, dokonale páčia sa Bohu pre dva dôvody; najsamprv pre osobu toho, ktorý ho prosí, potom pre povahu prosieb, čo sú mu predkladané.

Prosí ho *Kristus, spojený so svojimi údmi*. Je to tajomný Kristus, majstrovské dielo božských rúk, ktorého ja som živou čiastkou; v tomto Kristovi, Hlave vykúpených, odteraz od nich neoddeliteľnej, Bohu „sa zaľúbilo“.²

Prosby, ktoré Kristus predkladá, sú také, aké Boh prikazuje, aby mu ľudia predkladali. Keďže Kristus je Boh, preniká tajomstvá Božstva, vie, ako Boh chce, aby ho jeho stvorenia prosily, vie, ktoré žiadosti budú prijaté alebo odmietnuté. A tak všetko, čo obetujúci sa Ježiš prosí, istotne je „zanesené rukami svätého anjela na nebeský oltár pred tvár božskej Velebnosti.“³

Teda tajomný Kristus splňa nekonečne dokonalým spôsobom veľkú povinnosť prosenia; a keďže som údom tohto Krista, — ak spájam svoje úmysly s jeho — moja prosba, prechádzajúc jeho ústami, dostáva rozmery všemohúcej žiadosti a od Boha iste vypočutej, lebo sa mu všestranne páči.

To je jeden z divov *mojej* svätej omše: prosí Boha, ako sa patrí prosiť ho.

Čože tajomný Kristus prosí pri svätej omši?

Ale ktoréže sú teda tie prosby, vždy neomylné prijaté, čo máme predkladať Bohu *skrze Krista-Hlavu* pri svojej svätej omši?

¹ Ján 16, 24.

² Mat. 3, 17.

³ Omšový kánon po pozdvihovaní.

Nášmu Pánovi záležalo na tom, aby nám ich sám naznačil. „Vy teda takto sa modlite: Otče náš, ktorý si na nebesách, ...“⁴

Tieto prosby — vždy láskavo prijaté, lebo sú dokonale príjemné, keďže predložené sú Bohu skrze Krista v jeho obete — sú:

Posväť sa *meno* tvoje.

Príď *kráľovstvo* tvoje.

Buď *vôľa* tvoja ako v nebi tak i na zemi.

Chlieb náš každodenný daj nám dnes.

A odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.

A neuvoď nás do pokušenia.

Ale zbav nás zlého.

Také je poradie prosieb, ktoré Kristus-Hlava predkladá a ktoré ja mám predkladať s ním najsvätejšej Trojici vo svätej omšovej obete.

Nie je bez božského vnuknutia skutočnosť, že Cirkev sa postarala o zavedenie *Pater noster* do omšovej liturgie a to v najslávnostnejšej chvíli. Preto Kristus ráčil nám prezradiť, ako sa on modlí, aby sme svoje úmysly prispôbili jeho úmyslom: „Vy teda takto sa modlite...“ Text, ktorý diktovala Hlava tajomného tela, prichádza v pravú chvíľu medzi obetou, aby jeho údy vyjadrovaly svoje žiadosti aj podľa ducha, v ktorom majú byť vyslovované.

Teda aký cit napĺňa celú Kristovu modlitbu? *Cit pre božie záujmy*. Články z *Pater* vynikajú dojímavým svojrázom: ovláda ich starosť o triumf božskej Velebnosti vo stvorenstve.

Náš Pán prosí veru od *nášho* Otca — od toho Otca, ktorého *jediný* Syn je odteraz tajomný Kristus, to jest *Hlava*, spojená so *svojimi* údmi — za jeho *slávu* (posväť sa *meno* tvoje), za jeho *kráľovstvo* (príď *kráľovstvo* tvoje), za jeho *vôľu* (buď *vôľa* tvoja). Keď raz tieto tri pokorné prosby budú vypočuté, to jest keď raz Boh bude na svete dokonale oslavovaný, dokonale bude krá-

⁴ Mat. 6, 9.

lovať a dokonale no oudú poslúchať, čože bude stvorenému vesmíru chýbať? Iba na Bohu záleží. Keď on je zvelebovaný, všetko je v poriadku a stvorenie oplýva šťastím.

Tiež Kristus mohol by tam zastaviť svoje žiadosti. Ale aby nám dodal odvahy, chce veru hovoriť *nášmu* Otcovi o potrebách svojho tajomného tela, „plnosti“⁵ jediného Syna, a výslovne žiadať pre toto tajomné telo dary, ktoré tri hlavné a prvé prosby naznačovali.

Preto úpenlivo prosí o duchovnú a hmotnú *dennú výživu* každého svojho údu (chlieb náš každodenný daj nám dnes), aby veriaci pomocou týchto posíl mohli oslavovať Boha; o *lásku* údov tohto tajomného tela voči Bohu (odpušť nám naše viny); o *vospolnú lásku* údov tohto tela (ako i my odpúšťame); o *trvanie pút*, ktoré pevne spájajú každého úda s Hlavou (neuvoď nás do pokušenia, . . . zbav nás zlého). Všimnime si dosah týchto troch posledných prosieb: tým, že nám vymôžu lásku k Bohu, lásku k bližnému a spojenie s našou Hlavou, umožnia nám vlastniť všetky ctnosti.

Takto vyložené sú *nášmu* Otcovi všetky potreby údov jeho Syna, potreby, ktorých uspokojenie umožní tajomnému telu mocne spolupracovať so svojou Hlavou na obstarávaní nekonečného zvelebovania najsvätejšej Trojice.

Keď teda vyjadrujeme *Pater* s Kňazom- Ježišom pri *našej* svätej omši, usilujme sa vniknúť do dvoch veľkých myšlienok, ktoré celkom zamestnávajú prosiaceho Krista: najsamprv do myšlienky na Boha, potom do myšlienky na jeho tajomné telo. Každý veriaci, ktorý v duchu Ježiša Krista predkladá *nášmu* Otcovi také prosby, istotne je vypočutý, a zasa pre Krista z toho vyplýva „sláva a šťastie“⁶, lebo božský obetný Dar tým naozaj uskutočňuje ciele, ktoré si vyznačil, keď sa prišiel obetovať: osláviť Boha, osláviť seba, osláviť svoje údy.

⁵ Ef. 1, 22.

⁶ Hymnus *Pange lingua*.

Učme sa ztadeto presne upravovať v spojení so svojou Hlavou nielen prosby, ktoré predkladáme pri *našej* svätej omši, ale všetky prosby, ktoré tvoríme cez deň. Dajme ich do poradia a tak ich usporiadajme, ako to chcel Kristus, totižto zaujmeme sa najprv za vyššie záujmy Boha a svoj osobný prospech vo všetkých veciach podriadujme prospechu božskej Velebnosti; to je neklamlivý prostriedok, že budeme vypočutí.

Koľko ráz hádam slúžili sme *svoju* svätú omšu s Kristom bez toho, žeby sme si povšimli spôsob, ktorý si má osvojiť náš príhovor! Predsa len prosili sme tak, že to malo istú účinnosť, lebo Hlava dopĺňala nedostatočný úmysel údu, toľme zaujatého sebou samým, že jeho modlitbu pohlcovaly jeho vlastné záujmy. Ale odteraz aby sme prosili Boha, ako sa patrí, skrze Krista, posilujeme sa odlúčiť od seba a osvojiť si Kristovho ducha.

Pocítíme účinky božského prísľubu: „Hľadajte najprv *kráľovstvo* božie a jeho spravodlivosť, a *toto všetko sa vám pridá.*“⁷ Aké čaro a akú slasť nám získa hojnosť všetkých dobier, čo samy od seba pribievajú slúžiť oslavovateľom Boha!

4. „*Moja*“ svätá omša dokonale zadosť robí pocte božskej Velebnosti a napráva hriech.

Kalvárska obeta uskutočnila sa v krvi a ukrutných mukách kríža, lebo treba bolo vykúpiť z hriechu. Náš Pán prijal miesto nás krajné poníženia, aby nás ich ušetril, splativši za nás dlh, čo nám naše hriechy narobili u božskej Velebnosti a ktorý my sme nemohli zaplatiť.

Naša svätá omša, ktorá je tá istá obeta ako obeta na kríži, prináša nám to isté nekonečné výkupné.

⁷ Mat. 6, 33.

Keď náš Pán ustanovil svätú omšu, upovedomil nás aj slovami, ktoré použil na premeňovanie, o odpustení hriechov, uskutočnenom obetou krížovou a oltárnou: „Toto je kalich mojej krvi, . . . ktorá bude vyliata *na odpustenie hriechov*.“

Cirkev, vždy verná tlmočníčka myšlienky svojej Hlavy, zachovala všetky slová božského ustanovenia svätej omše a každého rána káže kňazovi opakovať úmysel Krista, obetujúceho sa „*na odpustenie hriechov*“.

Teda *naša* svätá omša má v sebe *neohraničenú moc* odpustenia. Nekonečnú moc, lebo obetný Dar-Kňaz je nekonečný a jeho zadosťučinenia majú božskú hodnotu. Čo nijaký človek — nech by bol neviem aký veľký — nemohol robiť, to Vykupiteľ nadmieru uskutočnil, ako to svätý Pavol potvrdzuje: „Keď sa rozmnožil hriech, ešte väčšmi sa rozhojnila milosť.“⁸ Teda *moja* svätá omša donáša najsvätejšej Trojici ten nevypočítateľný osov, že obnovuje poctu, patriacu Najvyššiemu, dovoľujúc stvoreniu, biednemu dlžníkovi, splatiť svojmu veriteľovi, nekonečne spravodlivému a náročnému, „až po posledný halier“,⁹ takže shoda a láska obnovené sú medzi hriešnym svetom a nekonečnou Svätosťou.

Čím viacej budeme spojení so svojou Hlavou pri prinášaní svätej obety, tým viacej budeme prispievať k náhrade za všetky urážky, viny a rúhania ľudstva. Skrze nás pomstena bude božia česť, skrze nás ustaľované bude absolútne právo božskej Velebnosti nad svetom, a to podľa miery našej spolupráce vo svätej omši.

Aká to radosť pre nás a aké žriedlo zásluh, že čo sa nás týka, pracujeme na svojom osobnom očisťovaní, na vykupovaní svojich bratov a na zadosťučinení večnej Spravodlivosti!

⁸ Rim. 5, 20.

⁹ Mat. 5, 26.

Záver tejto hlavy: „Moja“ svätá omša je pre mňa prvé a neporovnateľné dielo.

Cieľom predchádzajúcich strán bolo doista nadchnúť srdce verných kresťanov.

Keď ich čítali, či chvíľami nemali pokušenie povedať: „Ale to je priveľa krásne!... Akože ja, úbohé malé stvorenie, môžem spolupracovať na takomto významnom diele? Ja že môžem sa nekonečne klaňať Bohu?... celkom mu ďakovať?... dokonale ho prosiť?... plne zadosť robiť jeho cti?“

Veru hej: každý Kristov úd prinášaním svätej obety so svojou Hlavou dosahuje tieto ciele, inak nekonečne vzdialené a mimo dosahu jeho vrodenej slabosti.

Koľko nahromadených divov: div spojenia údu s Hlavou, div predĺženia jedinej obety na oltári, div prinášania tejto obety od tajomného Krista, Hlavy a údov, div slávy, ktorú božská Velebnosť dostáva z obetovania!

Moja svätá omša ukazuje sa mi v mojom živote ako veľké dejstvo, ku ktorému mali by sa sbiehať všetky moje myšlienky a všetky moje úsilia... Naozaj, kto slúži *svoju* svätú omšu, viacej robí pre božiu slávu a dobro ľudstva ako generáli, priemyselníci, obchodníci, vedci... Celý svet, čo nepokojne sháňa sa za ľudskými cieľmi, iba rozvíruje trocha prachu, kým kresťan, ktorý obetuje *svoju* svätú omšu, tvorí večné dielo.

Kristov úd, spolupracujúc na oltárnej obete, naplňa svoj život, dočahuje cieľ, pre ktorý je stvorený, vyrába v skutočnosti svoj nadprirodzený deň, ktorý mu bude nekonečne odmenený, keďže Boh nikdy neoneskoruje sa s platením, aby odmenil robotníkov svojej slávy.

Výrazy ľudskej reči nemôžu vyjadriť neporovnateľné veľkosti *mojej* svätej omše. Predlžované rozjímanie, ustavičný návrat k pravdám,

obsiahnutým v tejto knižke, a k takým výrečným textom omšovej liturgie, najmä horlivá modlitba v spojení s Kňazom, naším Vodcom, a sjednocovania s jeho obetou prijímaním oltárnej Sviatosti, môžu nás pomaly priviesť k tomu, aby sme prakticky chápali a okusovali, „aká ľúbezna“ je účasť na Kristovi v prinášaní jedinej obety, ktorá obstaráva nekonečnú slávu Bohu!

Keď začneme šípiť pravdu, vtedy užasneme nad tým, že sme neslúžili *svoju* svätú omšu s Kristom, v Kristovi a skrze Krista, ale že sme ju slúžili tak málo horlivo, že sme ju obetovali tak chladne, najmä že sme ju tak dlho zanedbávali. Veľmi nám bude ľúto, keď si pomyslíme, že sme mohli svojmu životu dať neobmedzenú hodnotu svojím denným slúžením svätej omše, a nezrobili sme to; že mohli sme nakopiť na seba milosti Boha, ktorého sme mohli nekonečne uspokojiť, a že miesto toho zavinili sme si jeho výčitky.

No niet času na zúfanie; nič nie je stratené. V našom zármutku nad tým, že máme celkom prázdny život, ostáva nám vždycky prostriedok na jeho naplnenie: *naša svätá omša*. Dneska ako včera ako vždy dáva Bohu nekonečnú slávu; je nám naporúdzi, aby sme pomocou nej mohli obsypať Boha a obsypať seba samých.

Tlyšlienky na rozjímanie.

Dr. Jozef Ligoš.

Rok spásy 1948.

Cirkev začína občiansky rok sviatkom Obrezania Krista Pána. Ním ako nejakou pečatou vtlačá na čelo Novému roku meno Kristovo. Krstí ho. Nie vodou, ale krvou narodeného Spasiteľa. Začiatok roka je teda posvätený, sčervený krvou Kristovou. Kristus si teda i tento rok privlastňuje. Dáva mu aj svoje meno: *Dies Domini 1948.*

1. *Má na to právo.* Lebo Kristus je Pán, Stvoriteľ všetkého. Aj času. Je Pán a Tvorca pohybu, ktorý je základom času. Nielen pohybu hodín. I pohybu môjho srdca. Srdce, to sú moje najhlavnejšie hodinky. Ukazujú môj najvlastnejší čas. Bez tohto pohybu nemajú pre mňa význam ani najdrahšie zlaté hodinky. Neukazujú mi čas. Prestaním pohybu srdca prestáva môj čas. A Kristus je hýbateľ môjho srdca a preto i pôvodca môjho najvlastnejšieho času. Nielen roka, ale i jeho najmenej čiasťičky, sekundy, milióntiny sekundy.

On je aj preto Pán času, lebo ho posvätil, vykúpil. Tento rok je preto nielen „annus Domini“, rok Pánov, ale i „annus salutis“, rok spásy. To je jediný pravý účel času: spása. Všetko ostatné je len prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa. Každé iné využitie času — mimo tohto cieľa — je hriechne.

2. *Čo urobím, aby tento rok bol i pre mňa annus Domini, annus salutis, rok Pánov, rok spásy?*

a) *A to najsamprv u mňa.* Využijem každú sekundu. Lebo nikdy nevráti sa ani jedna sekunda. Pokrstím každú sekundu dobrým úmyslom, aby do mora večnosti neodchádzala nepokrstená. Aby raz vo večnosti neboly mojimi obžalobcami. Tak ako budú obžalobcami nepokrstené dieťky svojim rodičom, ak sú vinní za to, že ich dieťky odišly zo sveta ako pohania.

Potom si častejšie uvedomím, že čas je Pánov. Táto myšlienka mi zohne kolená, aby som sa mu i za čas poďakoval. Čas pokladám za zrejmú, a predsa v skutočnosti každá sekunda je velikánskou milosťou.

b) *V druhých, v celej spoločnosti.*

Pečať krvi Kristovej je vtlačená nielen do môjho súkromného roku, ale i do roku občianskeho. Túto pečať mnohí chcú zmazať. Chcú previesť na občianskom roku ako Julián Apo-

stota taurologiu, smyť nezmazateľný znak krstu nielen so svojho čela, ale i v celom spoločenskom živote. Podľa terajších ústav Ježiš nemá čo hovoriť v snemovniach, v úradoch, súdnych sieňach, v školách, v továrňach. Najviac povolia mu niekedy otvorí ústa ako každému ďasovi. A toto je najťažší hriech, ktorý kedy bol spáchaný od Veľkého piatku. Oficiálne odpadlivosť národov a štátov je najväčším zločinom našej doby.

Každý musí pracovať na náprave tohto zločinu. Keď Boh tvoril svet, národy, štáty, organizácie, spoločnosti, mal len jednu vedúcu myšlienku, a ňou bol Ježiš. Teda všetko, čo jestvuje, či štát alebo snem, banky, hospodárstvo, továrne, rodiny, všetko je len odznak a ornament rúcha Kristovho, len obrazy, odblesky jeho dokonalosti.

Preto nezabudnem, že na čele nového roku je pečať krvi Kristovej. Že i tento rok je rok Pánov, rok spásy. Budem na tom pracovať, aby takým bol i u mňa i v celej spoločnosti.

Mena Ježiš.

V tento deň mi Cirkev dáva jedinú zbraň do rúk pre nastávajúci rok: *Ježišovo meno*.

Toto meno mi hovorí, že Boh je nielen najvyššia Bytosť, prvá Príčina, ktorá vo mne vzbudzuje strach, ale že je i láska, ktorá spasí. Ješua-Spasiteľ, Vykupiteľ. Tak samo nebo etymologuje toto meno: „A ty mu dáš meno Ježiš (t. j. Vysloboditeľ), lebo on vyslobodí svoj ľud z jeho hriechov.“¹ To je pre mňa veľká a potešujúca pravda, lebo „odvážim sa povedať, že červ, ktorý miluje, je vo svojej diere božskejší, ako Boh, ktorý by nemiloval vo svojich svetoch“ (Rob. Browning).

Boh je láska. Preto právom môžem od neho čakať všetko dobré. Len si to musím vyprosiť.

¹ Mat. 1, 21.

Tak, že sa budem odvolávať na zásluhy Ježišove: „Veru, veru, hovorím vám, keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to.“²

1. *Modlitba v Ježišovom mene.* Modlitba sama v sebe je len šeptaním ľudských perí čiže pohyb ničoty v prachu. Tento pohyb sám od seba by nikdy nedošiel do neba. Len tým, že som spojený s Kristom, zasluhujem si, aby som bol vypočutý. Pravda, s omilostnením mením sa zo syna zla v syna božieho; ale je nemožné, aby Boh nevidel za mnou Ježiša, ktorý tú zmenu spôsobil. Keď sa modlím, sú to tvrdé, mozoľnaté ruky Ezauove, ktoré spínam k Bohu, ale hlas, ktorý Boh počuje z mojich úst, je hlas Jakubov, hlas jeho milovaného Syna. Na mňa díva sa Boh a pritom vidí Ježiša Krista. Modlitba moja prechádza ústami Ježišovými, tak zmohutnie, ako keď hovorím cez megafon, nadobúda božiu silu, a keď sa vznesie k trónu božiemu, Otec poznáva hlas svojho miláčika. Preto Cirkev končí všetky svoje modlitby tým, že ich spojuje s modlitbou Kristovou. Kristus a Cirkev modlia sa jednými a tými istými ústami.

Taká modlitba musí byť vyslyšaná. Modlitba v Kristovi, s Kristom a skrze Krista: „Aby sa na meno Ježiša skláňalo každé koleno na nebi, na zemi a v podsvetí“ (Introit).³ V mene Ježišovom Peter a Ján uzdravila chromého od narodenia: „V mene Ježiša Krista Nazaretského... stojí tento človek pred vami zdravý“⁴ (epištola)! V jeho mene sme všetci všemohúci.

Chytiť Boha za slovo. Pripomenúť mu, čo slúbil: „Keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to.“ To robím vtedy, keď sa modlím v Ježišovom mene. „Nemáme len my povinnosti voči Bohu, ale i on má svoje povinnosti voči nám. Keď sa modlíme s malou dôve-

² Ján 16, 23.

³ Filip. 2, 10.

⁴ Skut. 4, 10.

rou, skoro bránime Bohu, aby konal svoje povinnosti voči nám" (Pecka).

Vedomý som si toho? Modlím sa takto?

Zjavenie Pánovo.

V doterajších vianočných sviatkoch Cirkev viac obdivovala nesmiernu pokoru Syna Božieho v jasliach. V dnešný deň ako by sa Cirkev zo sna prebrala. Traja králi ju upozornia, za malým Dieťaťom v jasliach skrýva sa nesmierny Boh. Nastáva naozaj epiphania, zjavenie, spozorovanie Boha a Spasiteľa v tomto Dieťati. To sa javí v celom omšovom formulári.

Introit: Je ozajstnou ouvertúrou do sviatku, najmä keď ho prebierieme celý so Žalmom 71. Malachiáš so slovami: „Hľa, Pán prišiel ako panovník“, je kráľovský hlásateľ, je Ján Krstiteľ, ktorý ohlasuje príchod Kráľa. Dávid zas so Ž. 71. ospevuje jeho kráľovskú moc, ktorá bude objímať celú zem od končiny po končinu: „A bude panovať od mora až po more a od rieky až po končiny zeme. . . Králi z Tarsu a ostrovy obetovať budú dary; králi Arabov a Saba budú nosiť počty, . . . všetky národy jemu budú slúžiť.“ Dávid v duchu už dávno pred Kristovým zrozením videl, ako králi od východu kráčajú k nemu a klaňajú sa mu. V liturgii cestu kráľov predstavuje k oltáru kráčajúci kňaz.

Modlitba. Dnes, ba cez celý život je mojou úlohou to urobiť, čo urobili traja králi. Ako oni, i ja idem za Kristom. Už 20, 25, 30 rokov. Hviezda, ktorá ma k nemu sprevádza, je viera. Cesta je ešte ťažšia ako cesta historických kráľov. Často prichádza pokušenie všetko nechať tak, zutekať, vrátiť sa, najmä keď po toľkých rokoch nenachádzam alebo lepšie: necítim, že by som ho bol našiel. Preto prosím, aby som vydržal na ceste. Až do konca. Aby sa hviezda viery nestratila. Naopak, aby tým jasnejšie svietila na ceste: „Dožič milostivo, aby — ktorí sme

ta už vierou poznali — až k nazeraniu na krásu tvojej velebnosti privedení boli.“

Epištola. Obraz, predpovedaný Izaiášom a splnený v evanjeliu. Teraz opakovaný pri najsvätejšej obete, zvlášť pri svätom prijímaní. Obraz je tento: Celý svet je vo tme, v blude pohanstva. Vo vianočnej noci začalo vychádzať Slnko-Kristus. Jeruzalem je vo svetle. Svetlo všetko k sebe priťahuje. Tak ako keď sa lampa rozsvieti, hneď k nej priletia všetky možné muchy. V Betleheme sa rozsvietila Lampa. Všetko k nej ťahne. Na prvom mieste králi: „Vstaň, osvieť sa, Jeruzalem! Lebo príde tvoje svetlo a sláva Pánova vzíde nad tebou. Tma pokryje zem . . ., ale nad tebou vzíde Pán a jeho sláva zjaví sa v tebe. A národy chodia vo svetle tvojom a králi v blesku, ktorý vyjde nad tebou.“

Evanjelium: Uskutočnenie toho, čo Izaiáš videl v zjavení.

Offertorium. I dnes sa to isté opakuje. V plienkach spôsobov je ten istý Ježiš. Pripojím sa k trom kráľom a prinesiem mu svoje dary: Reges Tharsis, et insulae munera offerent.

Secreta. Dnešné obetovanie je ešte dokonalejšie, ako bolo obetovanie historických kráľov. Neobetujem zlato, kadidlo ako oni, ale „to, čo sa týmito darmi znázorňuje, obetuje a prijíma“.

Communio. „Videli sme jeho hviezdu.“ Teraz pri najsvätejšej obeti. Teraz pri svätom prijímaní: „Prišli sme s darmi.“ Aké to budú u mňa?

Cez celý deň mi budú znief tieto slová, ktoré sa budem usilovať uskutočniť: „Prišli sme s darmi.“

Svätá rodina.

Nazaretská rodina — vzor každej rodiny. I seminára, i fary. Od tejto rodiny odpozorovať zvlášť tieto ctnosti:

1. *Modlitbu.* Každý člen Rodiny nazaretskej chodíeva do Jeruzalema „podľa obyčaje“ (evan-

jelium). Každú sobotu sú v synagoge, každý večer na domácej pobožnosti. No najmä konajú súkromnú, meditatívnu modlitbu: „Mária si však zachovala tieto zvesti a premýšľala o nich vo svojom srdci.“ Uprostred nich je Ježiš. Všetci ako keby bývali v kaplnke, ba vo svätostánku.

2. *Poslušnosť.* Tu tiež vidno, čo sa často v spoločnosti prihodí: Boh za predstavených nevolí vždy najdokonalejších, najsvätejších, najmúdrejších. Často sú podriadení omnoho bližšie k Bohu ako predstavení. Tak je to i v tejto rodine. Mária je vo svätosti a dokonalosti i hodnosti omnoho vyššie ako Jozef a predsa Mária je mu podriadená. A Ježiš obidvom. A čo je on v porovnaní s nimi? Jozef si je vedomý svojej authority. I pri všetkej pokore. Obidvom rozkazuje. Ba i nebo ho ako hlavu uznáva. Anjel — keď ide o osud rodiny — obracia sa k nemu, a nie k Márii ani k Ježišovi. I Mária to uznáva: „*Tvoj otec* a ja s úzkosťou sme Ťa hľadali.“

Vôľa božia je teda taká, že rozkazujeme a poslúchame nie podľa osobnej hodnosti a svätosti, ale podľa postavenia, aké komu Boh dal. Predstavený má dávať nariadenie s úctou pred hodnosťou podriadeného, podriadení zas majú poslúchať s úctou pred Bohom, ktorého majú vidieť, ako stojí za predstaveným.

3. *Prácu.* Práca je podľa úmyslov božích zákonom prírody a podmienkou zachovania života. Po hriechu je spojená s námahou a ako taká je pokáním a to pokáním najlepším, ktoré trvá cez celý život. Práca je anjelom strážcom proti pýche a lenivosti. Takto sa smýšľalo o práci i vo svätej Rodine. Kto tu pracuje? Jozef, pred ktorého prednosťou starozákonný Jozef sa môže skryť, ide zavčas rána do svojej dielne, tam hoblúje, kreše po celý deň. Mária, Kráľovná neba, postieľa, zametá, varí, s veľkým hlineným krčahom na hlave chodíeva po vodu práve tak, ako najbiednejšia žena Izraela. Ježiš ako dieťa vykonáva aj najnepatrnejšie práce. Podľa vše-

tkého po smrti pestúnovej prevezme sám dielňu. V nej pracuje po tridsiaty rok. Ako by bol mohol namietaf proti všetkému, čo mu rozkázali! Nerobí to! Mne by sa zdalo, že za taký dlhý čas sú nadarmo zakopané talenty, ktoré by sa boly mohly použiť pre prácu oveľa dôležitjšiu, ako bola práca v dielni. Ježiš tak nesmyšľa. Ani nekoná. Tým dáva najavo, že predsa len najviac nezáleží na nejakých extravagantných kúskoch, ale na každodennej úmornej, nebadanej, nikým neaplaudovanej práci svojho zamestnania.

4. *Trpezlivosť*. Tá je zvlášť potrebná pri krížoch. A Ježiš, to živý, stelesnený kríž. Kde on príde, tam donesie kríž, a všetci čím sú mu bližší, tým sa viac nachádzajú v tieni jeho kríža. Preto jeho tieň najviac dopadal na celý dom nazaretský. Spomenúť počatie, chudobu, Betlehem, Herodesa, Egypt, smrť Jozefovu, nenávisť židovskú, Kalváriu.

I ja som v blízkosti Ježiša. Pod jednou strechou. A čím som mu nielen telesne, ale ešte viac duchovne bližšie, tým viac i na mňa musí dopadať tóna jeho kríža. Čomu sa teda čudovať, nad čím sa pohoršovať? Čo nechápať? Je to taká zrejmosť. Ale i pamätať, že tŕne a ruže bývajú v najväčšej blízkosti!

5. *Lásku*. Koruna všetkých ctností i v rodine i v spoločnosti. Dieťa v rodine spojuje srdcia. Aké spojenie muselo byť v Rodine nazaretskej, kde dve srdcia, Jozefovo a Máriino spojil Boh-Dieťa? I dnes toto Dieťa vie spojovať srdcia. A nielen dve. I celej obce, spoločností, národov, štátov. Prinášajúc toto Dieťa do farnosti, národa, štátu, sveta, prinášam najsilnejší tmel, ktorým sa i najväčšie spoločnosti nerozlučiteľne spájajú.

Nie je to veľká úloha, i keby ma za túto prácu vyhlasovali za blázna práve tí, ktorých chcem zachrániť, láskou Kristovou spojiť?

Mám i sám všetkých týchto päť predpokladov, aby sa i náš seminár, i moja fara, moja

rodina čo najviacej podobala Rodine nazaretskej?

Druhá nedela po zjavení Pánovom.

Kristus na svadobnej hostine. Pri doživotnom spojení dvoch ľudí. Cirkev používa túto historickú udalosť, aby ňou znázornila skutočnú zázračnú prítomnosť. Tu Kristus už nie je len hosťom. Je Ženíchom. Je svadobnou hostinou, pri ktorej používa na spojenie seba a ľudskej duše najsilnejšie puto, najlepšie víno: svoje telo a svoju krv. Toto puto podržal až doteraz: „Ty si zachoval dobré víno až dosiaľ“ (Communio).

Denne som s Kristom spútaný týmto zázračným putom. A predsa často sa mi ono zdá také slabé. To preto, že si neuvedomujem tieto pravdy:

1. *Prijímanie je spojenie.* Spojenie predpokladá dvoch, ktorí chcú byť jedno. Kde je len jeden, tam nemôže byť reči o spojení. Ani tam, kde sú síce dvaja, ale dvaja, ktorí idú pomimo seba. Ježiš a ja, to sú dvaja. Keď nie sme silne spojení, to preto, že ideme mimo seba. Kto? Ježiš, alebo ja? Pri spojení záleží na tom, kto je prvý a kto je druhý, kto stojí vpredu a kto vzadu, kto je hlavnou osobou a kto je vedľajšou. Na hlavnej, prvej osobe záleží sila spojenia. Kto je silnejší: Ježiš, alebo ja? Aké to bude spojenie, keď Ježiš pri prijímaní bude prvou osobou? A keď budem ja?

2. *Najlepšie spojenie je medzi dvoma kusmi tej istej prirodzenosti, podstaty.* Napríklad toho istého kovu. Čím sú predmety, ktoré sa majú spojiť, rozličnejšie, tým je to horšie. Je táto podmienka u mňa splnená pri prijímaní?

3. *Studené kovy sa nikdy nespoja.* Len rozžeravené. Srdce Kristovo je iste také. Moje?

4. *Prijímanie je prijímaním pokrmu.* Nestačí len požívať zdravý a silný pokrm, ale musia byť

zdravé aj zažívacie ústroje. Pri svätom prijímaní je to dispozícia.

5. *I otázka miesta je dôležitá.* Čiastky, ktoré sa majú spojiť, aby na nich nebola nijaká špina, aby sa jedna čiastka čím bližšie dostala k druhej. Tak je to pri prijímaní. Srdce treba vyčistiť, vyhádzaj z neho cudzie, zbytočné veci.

Keď tieto podmienky splním, živelne poznám, akú úžasnú spojovaciu silu má Kristovo telo a krv Kristova!

Nedeľa deviatniková.

Touto nedeľou nastáva zmena v liturgii. Farba radosti sa zameňuje za farbu pokánia „Aleluja“, výraz radosti z víťazstva, prestáva. Do Veľkej noci sa mám stať novým človekom. Vtedy mám byť znovu pokrstený. Dovedy mám byť katechumenom. Dnešný deň je ránom tohto veľkého obrátenia. Preto rozumiem, prečo mi dnes Cirkev dáva program pre nastávajúce obdobie. Takýto:

1. *Pokánie.* Si hriešnik. Po hriechu musí prísť trest. Preto musíš trpieť, či už za svoje hriechy alebo hriechy druhých, aby si sa tak zúčastnil na vykupiteľskom diele Kristovom. Zvlášť takých treba. Nevinní a pritom pokánie činiaci. Ako bol svätý Vavrinec (statio ad St. Laurentium extra muros). Tento sa na ražni modlí dojímavý introit: „Obklúčily ma bolesti smrti, bolesti pekiel ma obklúčily.“ Ale aj: „Milujem ťa, Pane, moja sila.“ Ten istý introit sa modlí aj Kristus na začiatku svojho utrpenia. Aj Cirkev. K nim sa pripojujem aj ja, keď v čase pôstnom začínam svoju krížovú cestu sebazáporu.

2. *Apoštolát.* Pozvanie do vinice Pánovej. Evanjelium robí pre ňu propagandu: „Kráľovstvo nebeské je podobné hospodárovi, ktorý si hneď na úsvite vyšiel najat robotníkov do vinice.“ Majiteľ vinice prichádza každú hodinu hľadať robotníkov. Je ich nedostatok v dneš-

ných časoch. Nielen manuálnych, ale tým viac duchovných. Každého volá: „Aj vy poďte do mojej vinice.“ Toto pozvanie musím prijať. Nesmú sa na mňa vzťahovať slová: „Čo tu postávate a zaháľate celý deň?“

A potom nielen byť pozvaný, ale i sám pozývať. Lebo mojou úlohou je nielen byť vo vinici Pánovej „robotníkom“, ale i čiastočne „hospodárom“. Musím byť agentom pre kráľovstvo božie. Robiť preň propagandu. Mať vlastnosti agentov tohto sveta. Koľko je v nich zdvorilosti, miloty, ale i neodbytnosti. Keď ich vyhodím prvými dvermi, onedlho prídu druhými. Sú zdvorilí, i keby som neľudsky s nimi zaobchádzal. Čo všetko nenavymýšľajú pre reklámu svojho tovaru.

Som taký? Nepovedal by mi Kristus aj dnes: Synovia tmy sú šikovnejší ako synovia svetla. Keby som mal len trocha tej neodbytnosti, trpezlivosti, miloty, šikovnosti, vynachádzavosti, ako majú ľudia pre reklámu zla, o koľko viac ľudí by som mohol získať pre kráľovstvo božie.

3. *Práca.* Nestačí len dať sa pozvať. Treba pracovať. Napred byť zadelený do práce, a potom znášať horúčavu dňa. Život kresťana je životom tvrdej práce. Preto ma dnes Cirkev vedie k hrobu veľkého bojovníka, ktorý aj odpadol na horúčave dňa, ale od práce neustúpil. Je to svätý Vavrinec.

4. *Odmena, cieľ.* I tá sa ukazuje. Lebo posilňuje, povzbudzuje pri prácach, námahách. Som presvedčený, že „tak bežím, nie na neisto“ (epištola). Raz po práci i ja počujem: „Zavolaj robotníkov a vyplať mzdu.“

5. *Pozor!* Je tu i výstražná tabuľa: „Tvrdo si premáham telo a podrobujem si ho, aby som azda nebol zavrhnutý, hoci som iným kázal (blahozvešť)“ (epištola). Beda mi, ak svoj život neusporiadam podľa vôle božej. Vtedy sa mi stane ako otcom na púšti: i oni boli pokrstení v Moj-

žišovi, i oni boli živení nebeským chlebom — mannou, a predsa zomreli na púšti, nedosiahli zaslúbenú zem. Tak i mne nepomôže ani krst, ani pozvanie do vinice, ani kňazstvo, ak nebudem podľa toho žiť, čo kážem druhým (epištola).

Zjavenie Pánovo.

Svätý Gregor Veľký.

Ako ste, najmilší bratia, počuli pri čítaní z Evanjelia, kráľ zeme sa znepokojil, keď narodil sa kráľ neba; bo nie div, že pozemská vznesenosť zakolíše, keď otvorí sa nebeská výsosť. No musíme sa pýtať, ako to, že pri Vykupiteľovom narodení anjel zjavil sa pastierom v Judei, kým mudrcov neprivedol od Východu anjel, aby sa mu klaňali, ale hviezda? To bolo preto, že sa patrilo, aby Židom — ako rozum používajúcim — hlásateľom bol rozumný tvor, to jest anjel; pohanov zasa, keďže nevedeli používať rozum, na poznanie Pána neprivedol hlas, ale znamenia. Preto tiež Pavol povedal: „Preto je dar jazykov znamením ani nie pre veriacich, ale pre neveriacich; no dar proroctva nie pre neveriacich, lež pre veriacich.“¹ Lebo aj tým proroctvá byly dané ako veriacim a nie neveriacim, aj týmto znamenia ako neveriacim a nie veriacim. A je pozoruhodné, že apoštoli tým istým pohanom hlásajú nášho Vykupiteľa ako dospelého; hviezda hlása ho pohanom ako dieťa, ktoré ešte nepoužíva ľudský telesný hlas, lebo rozumný poriadok si celkom prirodzene žiadal, i aby Pána už hovoriaceho oznamovali hovoriaci hlásatelia, i aby dosiaľ nehovoriaceho hlásaly nemé živly.

„Kto nehori, nezapaľuje.“

Stále časové upozornenie sv. Gregora pre apoštolujúcich.

¹ 1 Kor. 14, 22.

Duchovnosť u živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Z duchovnosti našej skautskej vodkyne.

Na sviatok Mena Ježiš.

Ježiš!... Ó môj najsladší, ó moja jediná sladkosť! Ježiš, Ježiš, Ježiš... Do nekonečna by som chcela opakovať to najdrahšie slovo, do nekonečna by som chcela chutnať jeho sladkosť. Ty môj, môj, môj Ježiš! Ó slúč ma už so sebou, vezmi ma už k sebe, vezmi. Veď čo ešte mám hľadať tu na zemi? Už tu nič nemám. Už chcem k tebe ísť, môj Ježišu! Chcem zomrieť, túžim po tebe, smädím po tebe! Milujem Ťa! Vezmi si ma, vezmi si ma k sebe! Môj Ježiš... Ježiš... Ježiš... Už by som Ťa chcela v nebi oslavovať, už by som sa ti tam chcela klaňať, už by som Ťa chcela tam velebiť. Ó Pán môj a Boh môj! Ó miláčik môj a Láska moja! Ó Ženích môj a Túžba moja! Môj jediný! Moje všetko! Nič — len ty! Nikto — len ty! Ježiš... Chcela by som sa rozpadnúť. Roztrhaj ma na atomy! Teraz, keď cítim len Teba! Teraz, keď si len môj! Teraz, keď sa mi zdá, že som ty — lebo som v tebe a ty vo mne — ja som tvoja a ty môj! Teraz ma rozbi na najnepatrnejšie kúsky a každému človeku daj kúsok zo mňa — v tebe! Lebo len v tebe žijem, len v tebe už naveky chcem ostať. Už nemilujem nič, len teba! Už nemilujem nikoho, len teba! Láska moja ku všetkým — i k tomu, koho najviac milujem — je len láska k tebe, lebo ty si v ňom a on je v tebe. V tebe je všetko a mimo teba nie je nič. Len v tebe je život — ty dávaš život — ty sám si Život! V tebe je slasť, slasť preveľká. V tebe je sladkosť, sladkosť nevýslovná. V tebe je rozkoš, rozkoš nepochopiteľná. V tebe, v tebe je — ó neviem už hovoriť... Milujem Ťa, Ježiš... len to viem, Ježiš... môj Ježiš... Ježiš...

I môj dych to hovorí, i klopanie môjho srdca to hovorí, i ja celá to hovorím a chcem hovoriť naveky.

Chcela by som nevedieť iné vysloviť, len tvoje sväté meno, tvoju oslavu a vyznanie lásky tebe, Ježiš...

Ešte mi nepuká srdce láskou? Teda ešte fa musím viac milovať! Viac! Až keď moje srdce nebude vedieť uniesť tú sladkosť, až keď sa do môjho srdca už nevmestí tá plnosť, vtedy sa srdce moje rozpadne a rozlietne každým kúskom k tebe! Ty môj! Ježiš! Sladkosť! Boh! Ježiš...

Dnes pred svätým prijímaním nevedela som povedať svojmu Pánovi iné ako to, že túžim a smädím po ňom... A keď prišiel, nevedela som povedať už celkom nič. Len som mlčky klačala a klaňala sa jediným dlhým úklonom. Potom neskôr som len opakovala: „Ty vieš, Ježiš, ty vieš...“ A slzila som a zakrývala tvár rukami. Nevidela som nič, necítila som nič, len Ježiša...

*

Láska, láska, láska...

Bože môj, Láska moja, prečo tak nesmierne túžim po láske? Prečo uvedomujúc si, že moja láska je nepatrná, je nič, túžim po väčšej, hoc mi už srdce láskou puká? Prečo túžim milovať až k smrti? Prečo túžim zomrieť láskou? Prečo túžim po nebi, aby som — podobne ako svätá Terézia Ježiškova sype ružičky — mohla vrhať do ľudských srdc lúč lásky? Prečo mi je láska všetko? Preto, že ty, môj Bože a moje všetko, si Láska! Velebné ústa svätého Jána, ktoré vyslovily najkrajšiu vetu: „Boh je Láska.“ Ó Bože, More Lásky, zaplav a utop ma vo svojich vlnách! Oheň Lásky, spáľ a stráv ma vo svojich jazykoch! Ó Plameň, Žiara! Ó Svetlo a Teplo! Ó Láska, Láska!

Prečo, môj Bože a Láska moja, čím viac rastie oheň lásky v mojom srdci, tým viac ho rozduchujem túžbou, a čím viac mi svieti a hreje ma, tým viac túžim, aby svietil a hrial ďalej, do väčšieho okruhu? Túžim stať sa vatrou, zapálenou na zemi a siahajúcou až po nebo, kúpajúcou vo svojej žiare celý svet. Chcela by som ako slnko vysielat svetlo a teplo. Keby som mohla, rozdala by som i svetlo svojich očí i teplo svojho srdca; veď keby som potom ostala slepá a studená, milosrdná Láska zľutovala by sa nad svojím dieťaťom.

To, o čo som Ťa prosila dnes ráno, keď si prišiel do môjho srdca, milý Pane, opakujem i teraz: Ó nevypušť ma už zo svojho sladkého náručia, nepušť si ma už, nedaj ma nikomu a ničomu. Len tvoja som a tvoja chcem ostať už naveky. Ó daj, aby som už ani jediný raz neprestúpila tvoj zákon, radšej nech zomriem, ako by som Ťa mala dobrovoľne uraziť čo akým malým hriechom. Viem, nedobrovoľnými priestupkami a chybami klesnem zo slabosti ešte veľa rás, no posilňuj ma a nedaj mi zhrešiť dobrovoľne. Chcem len tvoju vôľu plniť, chcem len milovať Ťa v tebe samom, v každom úde tvojho tajomného tela a v každom bližnom. V každom chorom telesne i duševne chcem ti podať liek alebo aspoň úsmev, milé slovo alebo aspoň pohľad. V každom smutnom chcem Ťa potešiť, v každom človeku chcem tebe lásku dať. Lásku, lásku chcem dávať. Daj mi jej, Pane, veľa, tak veľa, aby som mohla rozdávať plným priehŕstím a aby mi predsa náručie nezostalo nikdy prázdne a chladné.

Ľadprirodzená a prirodzená regulácia počatia.

K. M. Katarin.

Jedným z najvážnejších problémov mnohých manželov je správne vyriešenie manželského pohlavného života bez škody na vlastnom zdraví duševnom a telesnom a na zdraví detí. Manželia ostávajú pred otázkou: mať každý rok-dva dieťa, alebo potom radšej sa vôbec neženit. V dnešných Ťažkých časoch je vraj nemožné mať veľa detí. Pritom všetkom, že ľudia sa s touto otázkou stretávajú už v čase snúbenectva, predsa neváhajú a vstupujú do manželstva. Láska je takým mocným činiteľom v živote dvoch ľudí, že núti k trvalému, úplnému a obojstrannému vlastneniu milovanej bytosti.

Manželské spolužitie, správne podložené duševnou a duchovnou láskou, predstavuje najväčší súlad dvoch ľudí, ktorí sa stávajú jedným telom a jednou dušou. Pretože základnou črtou lásky je rozdávanie seba bez ohľadu na seba, Boh ju pokladá za najschopnejšieho

činiteľa spolupráce na svojom stvoriteľskom diele a po-
žehnáva ju ozaj veľkodušne božsky: schopnosťou plo-
denia. Boh však túži po tom, aby sa mu človek slobodne
odovzdával a slobodne spolupracoval na jeho diele. Preto
dal mu slobodnú vôľu, aby sa dobrovoľne k tomuto roz-
hodol pri vedomí plnej zodpovednosti. Týmto záväzkom
Boha človek dostal do ruky neobyčajnú schopnosť, ktorú
môže však aj zneužívať a postaviť sa proti nemu. Človek
dobrovoľne prijíma účasť na spolupráci, ale ju aj dobro-
voľne zavrhuje. Má teda schopnosť neuznať božský pô-
vod Krista a jeho účinkovanie v Cirkvi. Tým zavrhne
všetky požiadavky Cirkvi, neuznáva ju za tlmočnicu
božských požiadaviek a stavia seba za stredisko úcty,
chvály, slávy, moci a šťastia. Toto všetko ho potom núti
k zapretiu existencie osobného Boha, k zapretiu existen-
cie jeho obrazu v sebe — nesmrteľnej duše, a celkom
sa zvráti na stranu hmoty a ju zveľbuje.

Pretože láska predstavuje náznakovo rajske šťastie,
po ktorom túžba nikdy z nijakého pokolenia ľudského
doteraz nevymizla a človek ju môže človeku sprostred-
kovať, teda po zavrnutí Boha musí sa materiálna strán-
ka lásky — pohlavné spájanie — stať vrcholom šťastia.
Takýto človek začne zbožšťovať pohlavie a chce z neho
urobiť prameň absolútneho šťastia. Duša však zo svojej
prírodnosti túži po svojom Tvorcovi, ktorý ju jedine
môže urobiť šťastnou. Nenachádzajúc ho v pravej po-
dobе, zaslepená hriechom, tvorí si novú podobu a vkladá
do nej božské prvky:

V š e m o h ú c n o s ť : pohlavie ovláda celého človeka
a s ním celý svet. Nemožno sa mu preto ubrániť a ko-
nečne, veď sa ani netreba, lebo dáva celkom nezáväzne
človeku najväčšie šťastie.

N a j v ä č š i a d o k o n a l o s ť : byť telesne najkraj-
ším a mať čím viac najkrajších tiel k dispozícii. Preto
mnohí cvičia, športujú jedine pre toto. Napomáha ko-
zmetika, odtučňovacie kúry, kúpele. Preto dneska viacej
píšu a hovoria o víťazoch olympiády ako o tých, ktorí
vyhrali svoj závod o cenu nesmrteľnej duše.

V š a d e p r í t o m n o s ť : snaha zriadiť celý verejný
život, kino, divadlo, literatúru, rozhlasové hry, zábavy,
tanec i najbližšiu spoločnosť ovplyvniť tak, aby všetko

dookola bolo presexualizované a nebolo v živote času na myšlienky, vrhajúce svetlo do tejto tmy. Predsa však každý človek dobre vie, že sa narodil, teda pred časom nežil, že tu bol nejaký stvoriteľ prvých ľudí. Vie aj to, že raz určite zomrie a že smrťou končí jeho takzvané šťastie, hoci v hĺbke duše tomu určite neverí, že smrťou všetko prestáva. Preto obetuje čas svojho životného vzletu takému spôsobu života, ktorým by sa chcel preniesť ponad hranice konečna, ponad hranice smrti, do nekonečného šťastia. Chce, aby rozkoš bola večná a nesmrteľná.

Takto pripisuje svojmu pohlavnému životu, ktorý ostáva na najprimitívnejšom stupni pudovosti, vykupiteľské poslanie, lebo verí (a musí veriť oveľa viac ako veriaci katolík), že ustavičným unikáním zo všednosti a útrap dňa do sexu zabezpečí si vykúpenie najšťastnejšieho života.

Človek, takto žijúci, nikdy nehľadal pravú tvár svojej duše v sebe, nuž nehľadá ju ani u svojho partnera. Ten druhý je mu len prostriedkom, len vecou na dávanie rozkoše. Preto vynucuje od neho čo najprefíkanejšie spôsoby rozkoše a v ich rozličnosti a koncentrovanej intenzite ukája seba a narkotizuje dušu. Takýto človek ostáva trvalo vydráždený i vnútorne i telesne. Je stále neuspokojený, lebo na dušu nedbá a telesne sa neprirodzene ukája.

Pýtame sa, prečo je takýto pohlavný život neprirodzený? Preto, že zákon, na ktorom je zbudovaný pohlavný život človeka, hovorí, že správny sexuálny život (predpokladáme dve zdravé indivíduá) vedie k plodeniu. Sexuálny akt je teda úkonom výhradne sociálnym, ktorý má svoj dosah až za zúčastnenými osobami. Jeho prvoradým cieľom je potomstvo. Až na druhom mieste je sdielanie rozkoše ako sprievodného znaku. Rozkoš nemôže byť teda cieľom sama v sebe, lebo jej poslaním je približovať k sebe dvoch manželov, ktorí sú odďaľovaní od seba svojimi povahovými chybami, a tvorí telesný predpoklad pre trvalý súlad i pri ťažkom existenčnom boji.

Teraz vidíme zreteľne, v čom je tá neprirodzenosť, vlastne protiprirodzenosť. Človek, stavajúci si za hlavný

a jediný cieľ manželského spoluzitia rozkoš, musí sa postaviť proti celej prírode a celou silou bojovať proti normálnemu následku sexuálneho života — proti dieťaťu. Nechce, aby jeho manželka prišla do požehnaného stavu a nebola mu po viacej mesiacov pred pôrodom a po ňom k dispozícii. Zneužil na tieto podlé ciele medicínu, techniku, chémiu a iné vedy, aby si utvoril chemické alebo mechanické prostriedky na zabránenie počatia (coitus condomatosus). Inokedy zase začne používať prerušované spojenie (coitus interruptus). Po viacročnom takomto živote príroda sa pomstí na manželoch nervovou slabosťou, nervozitou, u ženy sexuálnou chladnosťou. Jej trvalé neuspokojovanie prerušeným pohlavným aktom môže viesť až k neplodnosti, zavinenej porušením nervového a cievneho zásobovania rodidiel. Pretože ani jeden zo spomínaných spôsobov nevie zadovážovať úplnú istotu, dochádza proti vôli rodičov k splodeniu dieťaťa, ktoré je od prvých dní pokladané za prekážku rozkoše, preto musí byť odstránené, surovo zavraždené potratom. Je to predsa iba kus mäsa. A keď sa človeku neprizná duša, nezáleží na tom, či ten kus váži 5 dg alebo 75 kg.

Po čase, keď sa takíto manželia „nasýtia“ obvyklého spôsobu sexuálneho spoluzitia, dospievajú k zvrhlostiam, ktoré neraz končia až v homosexualite. Každý uzná, že takýto paraziti ľudskej spoločnosti nemôžu pre národ a štát vo forme rodiny nič kladného priniesť, a čo by boli hneď ministrami alebo inými vedúcimi, predsa budú rozkladným a hnilobným ložiskom.

Nedivme sa, že je dnes tak málo šťastných manželstiev, nedivme sa, že je manželstvo posmievané a rafinované vtipy dotýkajú sa najviac manželského trojuholníka. V tomto prostredí vyrastá jedno dieťa alebo dve deti, ktoré s materským mliekom pily svoju budúcu skazu. Ak sa nikto neujme, aj ony budú žiť tak bez toho, žeby poznaly pravý rodinný život a vedely, že jestvuje aj čisté manželstvo.

Pri pohľade na túto tragédiu rodinného života vynoruje sa celkom nechtiac v človeku otázka, či vlastne Boh nie je nespravodlivým, keď žiada od manželov množstvo detí, ktoré oni nemôžu správne vychovať a uživiť. Pozri-

me sa preto bližšie do stvoriteľských plánov a vidíme, čo Boh dáva spravodlivým manželom.

Pohlavný život je vo svojej povahe telesným spojením dvoch milujúcich sa duší. Zo zainteresovania oboch základných složíek človeka do lásky vyplýva povedomie hlbokého vnútorného uspokojenia oboch manželov. Každý činiteľ, ktorý by chcel postaviť celú váhu spájania iba na složku telesnú a k tomu protiprirodzenú, je rušivý, ba môžeme celkom smelo povedať, deštruktívny. Znetvoruje prírodu, lebo znemožňuje toto najintímnejšie spájanie, lebo je pôvodcom nepokoja. Nepokoj je telesný i duševný a charakterizovaný je najtvrďším sebecktvom i na úkor druhu.

Na druhej strane je však úplné dávanie seba a to nielen duševné, ale aj telesné, keď manžel dáva svojej manželke najcennejšiu látku, akú vie vyrobiť jeho telo. Urobme si len krátky, názorný, a približný výpočet. Pripusťme, že sa 75 kg manžel stretáva ročne so svojou manželkou 150 ráz. Keby bola váha jedného ejakulátu 5 dg, tak by v čase 10 rokov daroval svojej manželke semena vo váhe svojho vlastného tela. Pravda, výpočet je len približný, bez ohľadu na pôrody a iné príčiny, vedúce k občasnej zdržanlivosti. Pritom všetkom je to číslo neobyčajne zaujímavé, keď si v počte tých 75 kg uvedomíme aj množstvo hormónov a iných látok, ktoré bezprostredne vplývajú na vzrast tela manželky a jeho uspôsobenie pre ľahšie pôrody. O túto nesmierne cennú látku je ukrátená každá manželka, čo žije protiprirodzene. Vidíme, že slová Pavlove „Budú jedným telom...“ nie sú takou fantáziou, ako si to podajedni ľudia myslia. Takéto „prevtelovanie“ manžela do manželky a zvýraznenie tejto jednoty duší a tiel v dieťati, podmieňuje základný manželský súlad. Toto dávanie seba robí manžela šťastným a manželku zas navracanie tejto lásky manželovi cez deti, ktoré mu daruje. Toto mysteriózne spájanie dvoch ľudí cez deti vedie celú rodinu k prameňom nekonečného šťastia a tým je milujúci Boh.

Takéto prirodzené zákony stvoril Boh a ich uznanie znamená uznanie zákonodarcu. On potom pomáha šťastie nielen poznávať, ale ho aj uskutočňovať. Tá jednota duší, spočívajúca v ustavičnom zabúdaní na seba, utvára spo-

ľupatričnosť manželov, zračiacu sa v tisícich drobných obetách všedných dní. Všetko to rozdúchava plameň vzájomnej lásky vo vatru sebaobetovania, ktoré dostáva čoraz viac božský charakter, stávajúc sa spolustvoriteľkou a zhmotňuje a zduševňuje sa v novom človekovi — v dieťati.

Preto v takomto manželstve nemôže byť dieťa nikdy niečo nevítaného, nežiadúceho, nemôže byť nikdy plodom zlých výpočtov alebo prenáhlenosti. Ono je vždy plodom spolupráce človeka s Bohom, je obrazom božím. Je vždy očakávané, vždy po ňom túžia, lebo ako sa Duch Boží od začiatku sveta zvyrazňuje v nesčíselných formách sveta anorganického a organického, v nespočítateľných miliardách ľudí, tak aj duša človeka, zbudovaná na tomto istom princípe lásky, nevyhnutne sa musí zvyrazňovať vo svojich tvorivých dielach. Sú to plody práce, alebo v živote manželskom plody vzájomnej lásky — deti; a toto všetko je charakterizované trvalým a ustavičným rozdávaním seba.

Na svete niet človeka, ktorý by niečo nemiloval. Každý má svoju vyhradenú oblasť života, ktorú pokladá za terra sacra, za miesto sväté, na ktoré slobodno vstúpiť iba bosími nohami. Rozhodujúce je pri tom však to, z čoho sa utvára toto stredisko lásky, v ktorom má panovať jedine šťastie. Keď sa zbuduje iba na hmotnom základe, robí človeka nešťastným, lebo nemožno nehmotné vtiesniť do hmotného, zväziteľné a zmerateľné do nezväziteľného a nezmerateľného, nekonečno do konečna. Či je tento bôžik utvorený zo zlata alebo z túžby po sláve, po moci, všetko je hlboko pod rozmermi duše, ktorá nikdy neprestáva túžiť po absolútnom.

Túžba po svetovláde dobyvateľov nikdy nezastala pri ovládaní určitého územia alebo kontinentu. Všetci od začiatku ľudských dejín chceli mať pod rukou celý svet, všetky diely sveta, všetko bohatstvo a všetky národy. To celé oddanie sa falošnému životnému cieľu u nich predstavuje úplné oddanie sa Bohu. Dejiny nás však učia, že doteraz sa nikto nestal pánom celého sveta, lebo vždy ostaly celé územia a národy bez jeho vplyvu; a keby sme to pre budúcnosť chceli aj pripustiť, nebolo by to možné, lebo nikdy by sa nestal pánom ľudských

duši, myšlienok a skutkov. A čo potom ešte celý vesmír?

Toto vždy naplňovalo každého svetovládcu veľkým smútkom a bolesťou; preto sa všetci tak zúrivo vrhali na Boha, lebo vedeli, že jedine on je svetovládcom a nikto nikdy ním nebude.

Keď sme vyššie poznali, že ani pohlavie nevie zado-
vážiť uspokojenie v človeku a urobiť ho šťastným, tak
treba to šťastie hľadať tam, kde v skutočnosti je. Abso-
lútnym šťastím je jedine Boh, a človek sa stáva tým
šťastnejším, čím bližšie sa nachádza pri tomto zdroji,
čím horlivejšie pije z nevyčerpatelných studníc milosti.

Preto manželská láska je navonok celkom prirodzene
zvýrazňovaná deťmi. V každom ďalšom dieťati spájajú
sa duše manželov viac a viac, lebo uchádzajú sa čoraz
viac o pomoc božiu, čoraz viac s ním vo svojom živote
rátajú, sú mu čoraz bližšie. S každým dieťaťom pribúda
ďalšia zodpovednosť viesť novú nesmrteľnú dušu k Bohu.
Tu prichádzame k podstatnému prvku šťastného man-
želstva, keď pochopíme, že manželia sa musia stať jeden
druhému sprostredkovateľmi Boha a obaja navzájom ho
majú sprostredkovať svojim deťom. Či môže byť krajšie
poslanie človeka na zemi ako uvoľňovať Milosti prístup
do duší? Je to určite mimoriadne poslanie, čo jednotli-
vec dostáva vo sviatostnom manželstve, treba ho však
najprv uskutočniť. Preto jedine taký sväzok manželský
je predpokladom šťastného života, ktorý bol posvätený
mimoriadnou milosťou sviatosti stavu manželského. Ako
môže civilný sobáš otvárať tieto nové žriedla milosti, keď
pri jeho uzatváraní sa vôbec neráta s Darcom milosti?
Tento dohovor dvoch ľudí, ktorí vopred vedia, že keď sa
v manželstve vyskytnú ťažkosti, že sa jednoducho rozídu,
Boha nijako nezaväzuje. On ustanovil na vykonávanie
svojej vôle kňaza a nie nejakého úradníka. Po odchode
z radnice skutky aj myšlienky takýchto ľudí ostávajú
rovnako banálne, nízke a prízemné, ako boly predtým.
Tento konkubinát ich nijako nedvíha k životu nadpri-
rodzenému, ale strháva k deštrukcii tohto hriešneho
sväzku, ba ich celého života časného i večného. Preto
rozvod prestal byť problémom u toľkých ľudí.

Boh však žiada od tých, ktorí ho milujú ustavičné
dokazovanie lásky a vernosti; to sa nedeje len modlit-

bou, ale aj skutkami. Jedine láska vie povznášať manželov nad útrapy, ktoré im spôsobuje mnohohodtná rodina. Aby však láska zosilnievala, musia sa zosilňovať ťažkosti; obety sú palivom na jej oheň. A práve toto je jedno z najcitlivejších miest mnohých manželstiev, že manželia sa v predmanželskom živote nenaučili chápať smysel sebazapierania, obety a utrpenia. Uzatvárajú manželstvo pre pohodlie a blahobyt a vylučujú z neho akékoľvek ťažkosti, znamená stavať dom na piesku. Každé manželstvo, i to najsvätejšie, má svoje ťažkosti; Krista možno milovať jedine pribitého na kríži. Dnešný človek však odvykol od utrpenia, celú techniku dal do služieb pohodlia, preň vedie strašné vojny, a ako mu bolo dané hrozne trpieť! Dedičstvo pádu prvých rodičov bude sledovať všetkých ľudí. Hriechy minulého života budú u každého dostatočným dôvodom na trestanie; a naostatok nemá Boh aj právo skúšať vernosť človeka? Iste má, veď milujúcim Boha to prospieva na zosilnenie, váhajúcim na rozhodnutie, spiacim na prebudenie a zradcom je to zaslúženým trestom. Dlho musí drevo horieť, kým sa nezmení na žeravý uhoľ, ktorý bez jedinej škvurny bude žiariť a zapáľovať všetko dookola.

No poznáme aj druhý spôsob nadprirodzenej regulácie počatia, keď sa manželia po zrelom uvážení hrdinsky rozhodnú urobiť sľub dobrovoľnej zdržanlivosti. Pravda, toľko milosti dostávajú len jednotlivci a ich výber patrí jedine do rúk božích.

Boh však dáva každému manželstvu aj prirodzenú reguláciu. Jeden z manželov môže po niekoľkých rokoch manželstva zomrieť a zanechať po sebe určitý počet detí. Ak má manžel, ktorý opatruje deti, dosť nadprirodzenej sily a bude to pokladať za správne, nebude už zakladať nové manželstvo; a tým je otázka detí vyriešená.

Keď je detí viac a pritom vnútorná sila menšia, tak môže uzavrieť nové manželstvo, ktoré mu zadováží nové duchovné a hmotné možnosti pre výchovu ďalších detí, a regulácia počatia je aj týmto upravená, keď odpadnú predchádzajúce ťažkosti.

U mnohohodtných manželstiev stretávame sa s väčšou detskou úmrtnosťou, a matky, ktoré porodily aj 12 rás, majú 5—6 žijúcich detí. Neobstojí tu však námietka,

že by tieto pôrody a trápenia s deťmi mali byť daromné. Každým splodením prišiel na svet jeden človek, ktorý má nesmrteľnú dušu, za ktorú sa obetoval Bohočlovek. Keď sa pre jej záchranu obetoval Boh, prečo by nemohol človek znášať oveľa menšie ťažkosti s rodením a výchovou, keď tým priamo pracuje na rozmnožovaní mystického tela Kristovho a vedením týchto duší k spásu zväčšuje počet oslavovateľov Boha. Iste veľké apoštolské dielo, keď si uvážime, koľko sa človek nabojuje, aby sa dostal pred tvár božiu s čistou dušou; a tu idú duše v krstnej čistote do večnej radosti! Koľko sa natrápia kňazi a apoštolsky zaničení laici, keď chcú niekoho priviesť k pravej viere, aby bol kedykoľvek prichystaný na odchod; a tu sú už duše prichystané a pritom neskazené.

Medzi prirodzené regulácie počatia patria aj choroby ženských alebo mužských pohlavných ústrojov, ktoré robia manželov na určitý čas alebo trvalo neplodnými. Patria sem najrozličnejšie zápaly, nádory, poranenia, u ženy mimomaterničné samodružie, ba i jediný samovoľný potrat niekedy stačí na zatvorenie vajcovodných vyústení do maternice a privedie trvalú neplodnosť.

Keď sa však nedívame na tieto chorobné pomery a spýtame sa vážneho lekára, ako vie samo telo ženy regulovať počatie, dostane sa nám vysvetlenie metódy Knaus-Oginovej. Lekárska veda týmto veľkým objavom posledných rokov ako keby chcela naprávať všetko to, čo skazila v duši moderného človeka nesprávnym vykladaním otázok. Tento poznatok spočíva na zistení, že každá zdravá žena v čase medzi dvoma menštruáciami utvára vo vaječníku jedno vajíčko. Ono vyžije deň-dva, a tým je aj plodnosť samej ženy v čase jedného mesiaca obmedzená iba na tieto dni. Mužské semeno má trvanlivosť 2—3 dni, teda môže na vajíčko už nejaký čas čakať. Keď sa prirátajú k týmto dňom rozdiely, vznikajúce z menštruačných nepravidelností, a zaznamenávajú sa prvé dni menštruácií rok, dva, dajú sa presne vypočítať dni najpravdepodobnejšieho oplodnenia.

Dobrovoľne uloženou zdržanlivosťou v týchto dňoch, z vážnych príčin, možno potom vyhnúť oplodneniu. Medzi tieto príčiny patria často po sebe nasledujúce

pôrody, ktoré vyčerpávajú rodičku. Sem patria aj všetky vážne onemocnenia, ktoré potrebujú dlhotrvajúce zotavovanie. Posledným dôvodom na používanie tejto metódy sú ťažké sociálne a hmotné pomery rodiny.

V živote predmanželskom a mimomanželskom metódu Knaus-Oginovu používať neslobodno (keby sme pravda, nehľadeli na zákaz boží), lebo nevyklučuje s absolútnou istotou počatie. Boh si aj tu nechal vyhradené územie pre svoje konečné rozhodovanie a pred tým treba skloniť hlavu. Hoci doterajšie praktické skúsenosti hovoria, že používanie K. O. je skoro celkom spoľahlivé, predsa treba konštatovať, že z mimoriadnych príčin môže nastať oplodnenie i v dňoch, pokladaných za neplodné.

Spôsob takéhoto manželského spoluzitia vedie každého vážneho človeka k uznaniu väčšej závislosti od Boha. Už samo zdržiavanie, ktoré u niektorých žien môže zabrať aj polmesiaca, vyžaduje veľa duchovnej sily. Potom sama skutočnosť, že sa človek nikdy nestáva úplným pánom nad svojím semenom, vedie k vnútornému rozhodnutiu: kedykoľvek prijať rozhodnutie božie a milovať s rovnakou láskou i také dieťaťko, ktoré by prišlo na svet aj proti doterajším výpočtom. V tom je kus zdravej psychológie, ktorou manželia vyhnú nedorozumeniu a vzájomnému odcudzovaniu sa. Ich celá vnútorná snaha musí viesť k tomu, aby sa v láske čo najviac upevňovali, a to nielen vo vzájomnej, ale predovšetkým v božej, ktorá im dá sily a možnosti chápať aj takéto mimoriadne rozhodnutia. Jedine zákonodarca môže meniť zákon, ktorý ustanovil. V tom spočíva veľké umenie milujúcich duší, ktoré sa vedia dať do náručia božieho natoľko, že vždy vedia prijať s láskou to, čo on od nich žiada, a pokladajú to za najlepšie.

Týmto ustavičným počítaním na konečné rozhodnutie z rúk božích človek vyhýba tomu, aby začal pokladať metódu K. O. za nejaký dômyselný prostriedok zabráňovania počatia, a vedie sám seba k tomu, aby uznal, že jeho čiastka pri splodení nového človeka je len spolupráca so Stvoriteľom. Metóda K. O. donúti človeka rozmýšľať; a toto dnes najviac potrebujeme.

Dneska, keď je láska tak strašne zohyzená a zdeptaná, prichádza tá veda, ktorá zástupy ľudí odvieďa od

Boha, aby ich znovu k nemu privádzala a ukázala jeho majestáť. Prichádza medicína, uskutočňovaná veriacimi lekármi, a pomáha človeku zariadiť svoju telesnú stránku tak, aby sa duša v nej vedela čo najlepšie uplatniť. V tom je transcendentálny dosah medicíny, takto ona spolupracuje na spasení človeka.

Poznáme aj druhý spôsob používania K. O., keď sa výpočtami stanovia dni najväčšej plodnosti, a manželia, ktorí nemali doteraz deti (pravda, pri zdravých orgánoch), sústreďujú svoje spájanie na tieto dni. Takto dochádza mnoho ráz k vyriešeniu zdanlivých neplodností.

Celú problematiku okolo metódy Knaus-Oginovej po stránke lekárskej veľmi vhodne sprístupňuje MUDr. J. Dosedla vo svojej knihe „Prirodzená regulácia počatia podľa metódy Knaus-Oginovej“.¹ Túto knihu by mal mať každý manžel, snúbenec i každý duchovný vedúci. Samozrejme, že kladie súčasne podmienku, aby katolícki lekári metódu dostatočne ovládali a zabezpečovali tak vzájomnú dokonalú spoluprácu.

Toto vedecké učenie prijala i svätá Cirkev slovami samého svätého Otca Pia XI. v encyklike „Casti connubii“, pretože tu manželia používajú iba právo, dané im cez prírodu samým Bohom, a nič protiprirodzeného nekonajú.

Takto sa stavajú perspektívy mnohého manželstva celkom v inom svetle, lebo vidíme, aké úžasné plány má Boh s človekom a čo všetko pre neho robí, aby ho len urobil šťastným a priviedol k sebe. Dnes, keď manželstvá u mnohých ľudí sú zhanobené, ukazuje ľuďom dobrej vôle, ako majú bojovať o záchranu svojej duše a akými všelijakými cestami sa môžu k nemu dostať.

Poznámky o knihách.

Štefan Náhalka: LASKA V DUCHOVNOM ŽIVOTE. Vydalo Verbum v Košiciach 1947. Dr. Náhalka rozoberá otázku lásky v duchovnom živote na pevných filozofických aj teologických základoch. Ustalať jej miesto v prirodzenej i nadprirodzenej oblasti, v živote jednotlivca a v spoločenskom živote. Naši vzdelanci laici,

¹ Dostať u J. Harantu v Trnave.

ktorí celkom oprávnene túžia po prehĺbení duchovného života na základe pevných teologických zásad, radi si ahnu po hodnotnej práci Náhalkovej.

Augustin Auffray: JEŽIŠ KRISTUS VE MNĚ. Vydala Edice Smíru, Přerov 1947. Po 15.—. Knižočka zaoberá sa veľkým kresťanským tajomstvom, prítomnosťou Boha v ľudskej duši. Venovaná je hlavne mládeži, v ktorej chce vybrúsiť toto sväté povedomie. Preto autor volí si katechetickú evanjelióvú metódu. Knižka hodí sa aj iným na rozjímanie.

Dr. Jan Merell: ÚVOD DO ČETBY NOVÉHO ZÁKONA. Vydalo Universum, Praha 1947. Po 110.—, viaz. 130.—. Prof. Merell podáva dejiny kníh Nového zákona a to na prísne vedeckom základe, no pritom sviežo a pútavo. Začína ich vznikom, prechádza cez najstaršie opisy až po dneskajšie časy a soznamuje s krásou a charakterom jednotlivých kníh. Toto dielo doista nájde pochopenie u všetkých, čo milujú základnú knihu, knihu života — Písmo sväté.

P. Dr. Jan Ev. Urban O. F. M.: K BOHU. Vydal Vyšehrad, Praha 1946. Sprievodca duchovného života katolíckej inteligencie. Pôvodca usiloval sa túto knižku zostaviť tak, aby bola stálym zdrojom nielen modlitieb, ale aj jasného poznania večných právd a skutočností. Pre českého katolíckeho vzdelanca je asi to, čo pre nášho vzdelanca Prameň z Boha od Dr. Körpera.

P. Josef M. Petazzi S. J.: KNĚŽSKÉ PANICTVÍ Vydal G. Francl v Prahe 1947. Po 25.—. Hlboké rozjímanie o kňazskej čistote vychádzajú v druhom vydaní. Svojou nežnou duchovnou krásou rozhárajú v kňazskej duši lásku k anjelskej ctnosti, ktorá v ľuďoch pýta neraz veľké obety, ale je aj prameňom nevšedných síl a nezaplatiteľných radostí. Vrúčne ju odporúčame kňazom a kandidátom kňazstva.

Dominik Pecka: CESTA K PRAVDE. Vydal Vyšehrad v Prahe 1947. Po 69.—, viaz. 91.—. Prof. Pecka v tejto knižke srozumiteľne objasňuje naše poznanie o Bohu, božích vlastnostiach, o človeku, vysvetľuje pochop náboženstva, viery, naostatok hovorí o Ježišovi Kristovi historickom, mystickom a eucharistickom. Knižku odporúčame študentom, vzdelancom, najmä profesorom náboženstva.

Dominik Pecka: UMĚNÍ ŽITI. Vydal Vyšehrad v Prahe 1947. Po 90.—, viaz. 115.—. Je to kresťanská mravouka, teda súhrn toho, čo kresťanstvo žiada od človeka, od jeho správania, aby bolo v súhlase s evanjeliom a božími príkazmi. Pecka má dar vysvetliť základy kresťanskej mravouky jasne, srozumiteľne a pútavo.

Jacques Maritain: KŘEŠŤANSKÝ HUMANISMUS. Vydalo Universum, Praha 1947. Po 95.—, viaz. 120.—. Veľký francúzsky mysliteľ Maritain poukazuje na to, v čom je základný blud súčasného humanizmu: v tom, že opustil kresťanské zásady, z ktorých vlastne vznikol. Preto ďalej rozoberá duchovné princípy nového sveta, ktorý prekoná všetky bludy a omyly starého sveta. Pravý a pôvodný humanizmus je kresťanský humanizmus, ktorého duchovný obsah treba, pravda, preniesť do života a pomerov dneskajšieho sveta.

A. C. F. Beales: KATOLICKÁ CIRKEV A MEZINÁRODNÍ ŘAD. Vydalo Universum, Praha 1947. Po 100.—. Cez vojnové roky mnohí sa pýtali, prečo pápež neodsúdil Mussoliniho a Hitlera? Koľkí vyslovili veľa paušálnych odsúdení Vatikánu, ktoré boli všetko iné, len nie objektívnosť, a to z neznalosti a zaujatosti. Z Bealesovej knihy zrejme vidieť, že tvrdenie mnohých o nadržovaní pápežovom fašizmu a nacizmu boli len propagačné reči a nie ustálenie skutočnosti. A potom Cirkev nebojuje len proti bludom, ale má aj veľmi určitý a kladný plán na usporiadanie medzinárodného života.

Dr. Jozef Špirko: SNEM V TRIDENTE. Vydalo Verbum, Košice 1947. Tridentský snem je výrazný medzník v novodobých dejinách Cirkvi. Jeho duchovná životnosť zastavila úpadkovú vlnu, čo dosiahla svoj vrchol v reformácii, a prinútila ju k ústupu. Trident dal rozhodujúce podnety pre obrodné hnutia, ktoré si síce veľmi ťažko kliesnily cestu tvrdými poslednými storočiami, no jednako vždy zreteľnejšie badáme ich neústupnú, dobyvateľskú silu v prejavoch moderného života. Trident so svojim požehnaným vplyvom je potvrdením Kristových slov o nepremožiteľnosti Cirkvi a jej božského pôvodu. Jasný, životný rozbor tejto dejinnej tézy z pera Dr. Špirku utvrdí kresťana v tejto pravde.

Dr. T. K. P.: ZAKLADNÉ ČRTY LUDSKÉHO PORIADKU. Vydal Lev, Ružomberok 1947. Autor rozoberá celistvú skutočnosť človeka, otázku ekonomie, vlastníctva, štátu, medzinárodného organického poriadku. Základné sociologické poznatky podáva hlboko, pružne a jasne. Rieši viaceré pálčivé otázky súčasného spoločenského života vo svetle zdravo chápaného kresťanstva, ktoré dáva jemný sociálny cit.

Dr. Josef Kubalik: PAPEŽSKÁ NEOMYLNOST. Vydalo Universum, Praha 1947. Po 60.—. Je to dôkladná dejepisná práca o dôležitom usnesení vatikánskeho snemu a o celej veci dogmy o pápežskej neomylnosti. Autor všima si jej ohlas v slovanských zemiach, najmä českých.

Don A. Cojazzi: Pier Giorgio FRASSATI. Vydala Dominikánska edice Krystal v Olomouci 1947. Po 55.—.

Vo štvrtom vydaní vychádza český preklad životopisu turinského vysokoškolačka Frassatiho. Je to vynikajúci vzor dokonalého kresťana nášho storočia, ktorý je vždy radostný, spokojný, apoštolsky zamierený, športuje, je dobrým priateľom v krúžkoch mládeže, má hlboké sociálne ctenie. Najmä mladým dušiam ukazuje cestu k osobnej svätosti, ktorá vyúsťuje v apoštoláte.

Jakub Balmes: KRITERIO aneb umění dospěti pravdy. Vydal G. Franci v Prahe 1947. Po 75.—. Veľký španielsky filozof ukazuje v tomto diele, naplnenom hlbokou životnou múdrosťou a filozoficky dokonale vykryštalizovanom, cestu k životnej plnosti, celosti človeka, ktorá spočíva v tom, aby rozum a vôľa človeka boli podrobené morálke, vášne zasa riadené rozumom a vôľou, a všetky tieto mohutnosti prežiarené a ovládané náboženstvom. Kniha patrí do rúk každého vzdelanca, odporúčame ju najmä študentstvu, ktorému bude istým vodcom v rozličných myšlienkových zmätkoch.

Dr. Jan Kapistrán Vyskočil, OFM: ŠEST STOLETÍ kostela a kláštera u Panny Marie Sněžné. Vydalo nakl. Atlas v Prahe 1947. Po 78.—. Svedomitá cirkevne dejepisná práca spomenutého kostola a kláštora, ktorá zrejme ukazuje ako veľa nežičlivých vonkajších vplyvov a okolností neraz veľmi narúšalo kláštorský život a nesie veľkú dejinnú zodpovednosť za jeho úpadok.

P. J. Čaadajev: FILOSOFICKÉ LISTY. Vydalo Universum, Praha 1947. Po 80.—, viaz. 100.—. Smyslom Čaadajevovho diela je zachytiť vnútorný smysel dejín. Začína otázkami poznania a pokračuje dejinne-filozofickými úvahami, ktoré patria k najhlbšiemu, čo bolo povedané o dejinách, najmä európskych a ruských.

MUDr. Jozef Dosedla: PRIRODZENÁ REGULÁCIA POČATIA. Podľa metódy Knaus-Oginovej, Trnava 1947. Vlastným nákladom. Po 75.— dostať u kníhkupca Jána Haranta v Trnave. Viď v tomto čísle Smeru článok Katarinov v rubrike Duchovnosť v živote pod názvom Nadprirodzená a prirodzená regulácia počatia.

Hanna Malewska: KAMENE BUDŮ VOLAŤ. Vydalo Verbum v Košiciach 1947. Po 143.—, viaz. 168.—. Tento mohutný historický román spracúva tematiku vrcholného, francúzskeho, ba európskeho stredoveku. V strede románu stojí idea katedrály ako objektivizácie stredoveku. Román je nabitý materiálom, pod ktorým sa dielo až prehýba. Plné a vyzreté dielo v dokonalom preklade Š. Koperdana číta sa s pôžitkom.

Ivan Cankar: ZAVOZE. Román zo slovinčiny. Vydalo Verbum v Košiciach 1947. Po 88.—, viaz. 113.—. Cankar nie je u nás známy. Jeho hlboko ľudsky a hlavne opravdivo sociálne precítená tvorba dojíma a je zdrojom

spytovania vlastného svedomia. V tomto románe stavia bolestný pomník svojej matke a trpiacemu srdcu matky vôbec.

Christopher Dawson: POKROK A NABOŽENSTVI. Vydalo Universum v Prahe 1947. Po 90.—, viaz. 115.—. Anglický filozof kultúry Dawson skúma celé kultúrne celky; pritom opiera sa o súčasné výsledky etnológie, porovnávacej vedy o náboženstve, sociológie, filozofie. Jednoznačne konštatuje, že primitívne spoločnosti nie sú spoločnosti nenáboženské, ale útvary so silným duchovným základom, ktorý sa postupom času skorej oslabuje. Veda a technika samy osve neznamenajú vývin k lepšiemu a pokrok, ak nie sú oživené kresťanským duchom.

Thornton Wilder: MOST SAN LUIS REY. Vydalo Verbum v Košiciach 1947. Je to filozofický román s dramatickým sklbením jednotlivých motívov. Má málo deja, a predsa je napínavý. Vonkajšiu príhodu-pretrhnutie visutého mosta a náhlu smrť cestujúcich — sústreďuje do ideového aj stavebného ohniska: je život človeka náhoda, alebo má smysl a plán? Zámerne udržiava čitateľa v pomykove a napätí a núti ho myslieť.

Michal Gaváč: GRAFOLOGIA. Vydal SSV, Trnava 1947. Po 160.—, viaz. 190.—. Je to prvá kniha v slovenčine o grafológii. Vysvetľuje vývin vedecky odpodstatnenej grafológie až po posledné časy, preberá zákony mechanického vzniku písma, hodnotí správne vedecky a experimentálne orientovanú grafológiu a vymedzuje pole jej pôsobnosti. Naostatok uvádza praktické ukážky povahopisov.

Graham Greene: MOC A SLAVA. Vydal SSV, Trnava 1947. Po 80.—, viaz. 105.—. Román. U Greena všetko vyrastá zo strašnej životnej skutočnosti a z vernosti k nej. V najväčších hrôzach a oškľivostiach vie si zachovať vieru v Boha a lásku k človekovi, ktorá je u neho naplno prežívanou skutočnosťou.

Metod Lucký: BIELY OBLÁČIK. Hra v troch dejstvách. *M. Lucký: KÝM NEPRIŠLO SVETLO.* Dráma v siedmich obrazoch z časov prenasledovania kresťanov. *Fr. E. Jakubík: MILOSRDNÁ SIROTA.* Vianočné divadelná hra. Vydal Serafínsky svet 1947. Po 20.—, 15.—, 15.—.

Jakub Deml: MOJI PŘATELÉ. Vydala M. Junová, Tasov 1947. Po 34.—. Nežné prihováranie kvietkom s milými životnými odrazmi.

Alice Lytkensenová: NENÍ TO PRAVDA! Vydalo naklad. Atlas v Prahe 1947. Po 72.—, viaz. 92.—. Tento román je jemne kreslenou psychológiou a otvára dvere do skrytých bolestných kútov samostatných žien, ktoré sa síce navonok oslobodily od pút ženskej závislosti, ale vo vnútri ostaly zakríknutými.

Adam Mickiewicz: KNIHY NARODA POLSKEHO. Vydalo Verbum, Košice 1947. Toto dielo poľského veľducha vyniká nielen myšlienkovou bohatosťou, jasnovidným rozborom európskej civilizácie, kultúry a sociálnopolitických pomerov, ale aj výrazovou osobitosťou. Aj pri mnohých časovo i osobne podmienených súdoch je to kniha stále podnetná, priam prorocky živá a bojovná.

Ruth Feinerová: CESTOU ZA PAVLEM. Vydal Atlas, Praha 1947. Po 84.—, viaz. 105.—. Je to psychologický rozbor tápania ženy na ceste za stratenou dušou. V líčení pestrej, medzinárodnej spoločnosti objavujeme nejednu nitku politického kľbka, vedúcu k nepriamym príčinám Mníchova a druhej svetovej vojny.

V. Deyl: FIALOVÝ ĎABEL. Vydal Atlas, Praha 1947. Viaz. 77.—. Sú to poviedky z rozličných svetových končín, ktorými spisovateľ usiluje sa pôsobiť na výchovu mladého čitateľa na človeka pevného charakteru a jasného životného názoru.

Odporúčame *študijné archy* dominikánskej edície Krystal, Olomouc, Slovenská 14. Ich soznam: Ethika četby; Co je filosofie; Pňirozená mravnost a pňirozené náboženství nemůže stačiti křesťanu; Třídni boj; Znárrodnění a sociální reforma; Křesťan a filosofie; Filosofie, věda a světový názor; Vstup do filosofického myšlení; Komunismus a náboženství; Komunismus a vlastnictví; Soustava filosofie; Znovuzrození člověka v Novém zákoně; Vlastnictví a duchovní život; Křesťanský realismus; Podstata Církve. Všetky spolu po 23.—.

Marino Moretti: SOBOTŇAJŠIE SLNKO. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 90.—, viaz. 115.—. Tento román patri medzi najlepšie psychologické diela modernej talianskej literatúry. Autor smelo stavia sa oproti zhubnej záplave ideologie, ktorej ideálom je moc a prevaha nad inými, a ukazuje inú, krajšiu cestu, cestu križa a utrpenia, ktorá končí na vrcholkoch hôr, zaliatych slnečným jasom. Tam je svetlo, vykúpenie, tam čaká Pán, ktorý bude súdiť podľa svojej vševediacej múdrosti a bezhraničnej lásky.

SSV v Trnave vydal hodnotné nové rozprávkové knižky, a to: *Mária Bodová: BRETONSKE ROZPRAVKY.* *M. Vaňharková: NAŠ UJO ROZPRAVA.* *Mira Wiśniewska: HVIŽDÁČIK.* *Julo Zborovjan: SLAVIK A RUZA.* *Gusto Monikin: RANNÉ LŮČE.*

Nových odberateľov získali:

Vlado Garaj, Sp. Kapitula (14); ÚKK, Bratislava (5); Ján Judin (1); Katarína Králiková, Nitra (13); Emil Halaj, Bratislava (2); Oľga Fialová, Trnava (1); Margita Kittlerová, Nitra (6); Jaroslav Behuliak, Sp. Kapitula (8); Peter Repka, Sp. Kapitula (4); Mária Pecho-Pečnerová, Bratislava (4); Pavol Štofko, Levoča (3); Mária Hronská, Bratislava (1); Jozef Kováč, Bratislava (1); Mária Macháčková, Bratislava (1); prof. Lukáš Drozd, Banská Bystrica (4); Ján Buttkey, Sp. Kapitula (3); Eudovít Hollý, Bratislava (1); Oľga Homolayová, Stará Turá (2); Gita Danková, Tatranská Lomnica (8); Margita Kolesíková, Trnava (2); Amália Vallová, Terchová (5); Jozef Koltner, Hlohovec (2); Jozef Petro-Vencel, Levoča (1); Farský úrad, Krupina (6); Mária Lalmdová, Nemce (4); František Ambra, Bratislava (2); Štát. ústav na vzdel. učiteľiek mat. škôl, Žilina (14); MUC. Milka Gáborová, Trenčín (5); Štefan Nagy, Košice (1); Ján Batora, Dubnica n/V. (2); Mária Máhrerová, Turč. Sv. Martin (1); S. Adeodáta, Bratislava (2); P. Babjak, Michalovce (1); Mária Strelníková, Zvolen (15); Viera Navarová, Bratislava (7); Anna Husková, Dolný Kubín (7); Ing. A. Krajčovič, Lipt. Hrádok (2); Mária Turianská, Bratislava (2); Jozef Štrbík, Trnava (1); Igor Dúbravec, Sv. Jur (7). Ďalších uverejníme nabudúce. Všetkým vyslovujeme úprimné Pán Boh zaplať za apoštolskú horlivosť!

*
R. M. Dacík, O. P.:

PRAMENY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA, přehled theologie asketické a mystické.

Má 558 strán. Po 180.—. Dostať v dominikánskej edícii Krystal, Olomouc, Slovenská 14.

Používanie novinových známok povolilo Riaditeľstvo pošt v Bratislave pod č. 15.628-I-1947.

Dozorný poštový úrad, Trenčín.

Tlač: Vojtech Čelko a spol., Trenčín.